

AARHUS UNIVERSITET

”Skriv som en intellektuel”

Læs bagsiden

Campus

#18

25. nov 2009

MUS-samtaler uden udvikling

Medarbejderudviklingssamtaler skaber ofte ikke den nødvendige læring og udvikling, fordi de er for resultatorienterede. Det viser et nyt speciale fra Danmarks Pædagogiske Universitetsskole. **SIDE 4**

Specialer til tiden

De studerende, der startede skrivningen i sommer, har nu en måned til de skal aflevere speciale. En vejleder giver sine bud på, hvordan tiden lige op til deadline bruges bedst. **SIDE 6**

Foto: Lars Kruse/AU-foto

Hvordan er det nu lige, man laver ildstål og pilespidser i en gammeldags esse? Den første tirsdag i hver måned samles smedeinteresserede AU-ansatte og studerende i en lille hytte ved Moesgård for at udforske det gamle håndværk. **SIDE 8-9**

Succes med formidling

Mens størstedelen af bogbranchen stønner under faldende omsætning, fortsætter Aarhus Universitetsforlag fremgangen. Medvirkende til forlagssuccesen er samarbejdet med Folkeuniversitetet i Århus. **SIDE 5**

Multimedieskat næsten på plads

Medarbejdere med AU-mobil eller -computer i deres hjem bliver ikke kompenseret for ekstra skat fra 1. januar. Til gengæld er det i orden at bruge udstyret privat, fastslår vicedirektør for HR Louise Gade. **SIDE 3**

Ligestillingen halter på AU

I forhold til antallet af kvindelige kandidater fra Aarhus Universitet er der alt for få kvinder i universitetets forskergrupper. Men der var engang, hvor de kvindelige forskere var overrepræsenterede.

Af Helge Hollesen
hho@adm.au.dk

Skævheden i kønsbalancen blandt forskerne på Aarhus Universitet er større i dag end for 10 år siden. Det fastslår forskningsprofessor Mette Verner, selv om 29 procent af forskerne i dag er kvinder mod kun 24 procent i 2003.

– Ligestillingen har det dårligere, fordi kvinderne i dag er mere underrepræsenteret blandt forskerne, når man sammenligner med deres andel af de færdige kandidater på de enkelte årgange, forklarer Mette Verner, der har lagt sine tal frem i

et notat til universitetets redegørelse om ligestilling.

”Fair” ansættelser

Mette Verner har år for år opgjort, hvor mange stillinger kvinderne burde have i forhold til deres andel på de enkelte studenterårgange, for at finde ud af, om universitetet har lavet en ”fair” rekruttering. Den er ”fair”, når andelen af kvindelige forskere svarer til andelen af kvinder på en studieårgang.

Hendes tal viser, at kvindelige forskere faktisk var overrepræsenteret på universitetet i begyndelsen af 1980’erne og igen 10 år

senere, selvom der ikke dengang var specielt fokus på ligestillingen på universiteterne i form af f.eks. programmer, der skulle få flere kvinder ind i forskningen. Som en forklaring på, at flere kvinder alligevel fik en stilling på universitetet, har Mette Verner følgende bud:

– De kvinder, der kom ind på universiteterne i 70’erne og 80’erne, var præget af et årti, hvor der var mere kønskamp. Det gav dem en kulturel og politisk ballast, som gjorde, at de også selv kæmpede hårdere, siger hun.

Programmer hjalp ikke

Paradoksalt nok var kvinderne i flere år fra midten af 1990’erne underrepræsenteret med 30-40 procent, selvom der i den periode var flere programmer, der skulle få dem ind i forskerverdenen.

– Man kan ikke sige, at det hjalp med de tiltag, der dengang blev lanceret. Omvendt vil jeg dog ikke af den grund konkludere, at de har en

modsat virkning. Tværtimod skal alle midler i spil. Meget ligger også i kulturen på universiteterne, mener Mette Verner, der også har været aktiv i kvindenetværket frAU, men nu forladt sit lektorat på Handelshøjskolen for at blive forskningsprofessor ved Danmarks Medie- og Journalisthøjskole.

Det, at kvinderne vælger forskerkarrieren fra eller ikke får muligheden i konkurrencen om stillingerne på universiteterne, har ifølge rektor Lauritz B. Holm-Nielsen fået Aarhus Universitet til at gøre en ekstra indsats for at få flere kvinder til at gå hele forskervejen.

– Vi mister simpelthen forskertalenter. Det er ikke kun ærgerligt for kvinderne - det er et stort problem for universitetet og forskningen, skriver rektor bl.a. i sin leder.

Læs mere om ligestillingen på Aarhus Universitet i lederen og på side 10-11.

Tidsskrifter går til Aarhus Universitetsforlag

Tidsskrifterne *K&K* og *Slagmark* er fra 1. januar under Aarhus Universitetsforlags vinger. Forlaget overtager *K&K* fra forlaget Medusa, mens *Slagmark* hidtil er blevet udgivet og distribueret af Institut for Filosofi og Idéhistorie. Forlaget distribuerer og markedsfører i forvejen det litteraturhistoriske tidsskrift *Pas-sage*, der ligesom *K&K* er bedømt som tilhørende den bedste femtedel af tidsskrifter i det bibliometriske system, hvor det er mest meriterende og dermed pengeindbringende for forskerne og deres universitet at publicere deres artikler.

Grundtvig-center får globaliseringsmillioner

Grundtvig Centeret ved Aarhus Universitet får 23 millioner kroner over de kommende tre år til digitalisering af og forskning i Grundtvigs forfatterskab.

Centeret blev oprettet den 1. januar 2009 i samarbejde med Vartov i København og er i år, takket være en bevilling på 2,7 millioner kroner, begyndt på de første indlæsninger af Grundtvig-tekster. Digitaliseringen, der vil gøre samtlige af Grundtvigs tekster alment tilgængelige, ventes at strække sig over 20 år.

Studerende vil skabe miljøvenlige fitnesscentre

Simone Andkjær og Kristian Rønsholdt er to af de fire studerende fra Handelshøjskolen, som har den ambition at gøre fitnesscentre selvforsynende med strøm og ydermere bidrage med energi til fattige i Afrika. Hvis 500.000 danskere kører på motionscykel en time om ugen, giver det således 25.000 kilowatt-timer, hvilket svarer til 25 personers årlige strømforbrug. Projektet er del af en international iværksætterkonkurrence.

Kvinderne skal til tops

LEDER

Lauritz B. Holm-Nielsen
rektor

En af de helt store og grundlæggende udfordringer for universiteterne er, hvordan vi tiltrækker og fastholder forsknings-talenterne. Blandt andet derfor stilles der i dag store krav til universiteterne som attraktiv arbejdsplads.

Forårets store psykiske arbejdspladsvurdering viste, at langt størstedelen af de ansatte på Aarhus Universitet er tilfredse med deres arbejdsplads. En detaljeret analyse af de samme data viser imidlertid også, at Aarhus Universitet skal have mere fokus på tilfredsheden og trivslen blandt især de yngre kvindelige forskere. Det er især på ph.d.-niveau og postdoc-niveau, at de yngre kvinder trives i mindre grad end deres mandlige kolleger. Kvinderne oplever mere stress, problemer med anerkendelse, og de yngre kvinder er generelt mindre positive i forhold til deres fremtidsudsigter på universitetet.

The leaking pipeline – det, at kvinderne falder fra hele vejen gennem forskerkarrieren fra ph.d.-studerende til professor – er kendt verden over. Selvom det er vigtigt at tage hensyn til, at de, der er professorer i dag, jo var ph.d.-studerende for gennemsnitligt mere end 20 år siden, så er der simpelthen store talenter, som vælger forskerkarrieren fra, eller som ikke får chancen i konkurrencen om stillingerne. Det

er ærgerligt for kvinderne, og det er et stort problem for universitetet og forskningen. Derfor har Aarhus Universitet også forpligtet sig til at gøre en ekstra indsats for at få flere kvinder til at gå hele forskervejen. Startskuddet var tiltrædelsen af det nationale *Charter for flere kvinder i ledelse* og nedsættelsen af en taskforce til at arbejde med ligestillingsudfordringen. Universitetet arbejder med en mentorordning for yngre kvindelige forskere, forskningsstipendier øremærket til talentfulde kvinder samt udarbejdelsen af ligestillingshandlingsplaner på hvert af universitetets ni hovedområder. Og så skal det understreges, at det er flere år siden, universitetet garanterede de nødvendige ressourcer, når ph.d.-studerende skal have barselsorlov, og bevillingen ikke omfatter løn under barsel.

Men det handler ikke kun om at lave særlige indsatser for kvinderne. Mig bekendt er de fleste kvindelige forskere sikkert gerne fri for positiv særbehandling. Det handler om at give plads til forskelligheden, dyrke talentet og frem for alt inspirere og skabe det gode forskningsmiljø, hvor alle yder sit, og alle respekteres. Det handler meget om synlig ledelse, og det er blandt andet derfor, universitetet sætter gang i lederuddannelsen, som alle institutledere og forskningsledere nu vil blive tilbudt.

Foto: Lars Kruse/AU-foto

Internettets fader besøgte AU

Den amerikanske datalog Vint Cerf, der ofte omtales som internettets fader, gæstede den 17. november Aarhus Universitet. Vint Cerf er en af ophavsmændene bag internetprotokollen TCP/IP, og det var netop denne teknologiske potentialer, der var på dagsordenen til forelæsningsen i Incuba

Science Parks store auditorium. Publikum fik også anekdoter fra internettets første tid – bl.a. historien om, hvordan Vint Cerf i 1977 sammen med et par venner kørte rundt i en bil med en masse sendestyr i forsøget på at få internettet op at køre. Politiet stoppede de mistænkelige, langhårede

mænd og spurgte, hvad de lavede, hvortil vennerne kunne svare – som sandt var – at de arbejdede for regeringen. Vint Cerfs besøg var arrangeret i samarbejde mellem Datalogisk Institut og Google Århus. /ihh

KORT SAGT

”Rent sundhedsmæssigt er den perfekte kvindeform: en stor numse, smal talje og små bryster.

Professor Allan Flyvbjerg, Århus Universitetshospital og formand i Diabetesforeningen, i BT.

”Man kunne tro, at flere penge giver højere kvalitet. I praksis er det bare aldrig blevet påvist i undersøgelser, at det faktisk giver klogere elever.

Professor Niels Egelund, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU) om myten, at flere penge til skolerne giver klogere elever, i *Fyens Stiftstidende*.

Campus

Udgives af Aarhus Universitet. *Campus* udkommer hver 2. mandag i semestermånederne.

Den nyeste udgave af *Campus* kan findes i standere overalt på universitetet.

Næste nummer udkommer 8. dec.
Deadline for indlæg 30. nov. kl. 10.

Fredrik Nielsens Vej 5, bygning 1448
8000 Århus C
T: 8942 2334
E: campus@au.dk
W: www.au.dk/campus

Annoncer: dgmedia 7027 1155
Tryk: Hornslet Avistryk
ISSN: 1604-1607

Redaktionen

Hans H. Plauborg
Ansv. redaktør
T: 8942 2334 / M: 2899 2234
E: hhp@adm.au.dk

Helge Hollesen
Journalist
T: 8942 2332 / M: 6020 2708
E: hho@adm.au.dk

Kristian Serge Skov-Larsen
Journalist
T: 8942 2480 / M: 2338 2221
E: ksl@adm.au.dk

Ida Hammerich Nielson
Journalist
T: 8942 1981 / M: 6020 2626
E: ihh@adm.au.dk

Louise Debois
Studentskribent
M: 3082 3007
E: ldn@adm.au.dk

Astrid Hellerup Madsen
Studentskribent
M: 2096 6855
E: ahm@adm.au.dk

Fotografer

Lars Kruse
Fotograf
T: 8942 2347
E: lk@adm.au.dk

Jesper Buch Rais
Fotografelev
T: 8942 2347
E: jbra@adm.au.dk

Studenternetværk med succes

Opstarten i UNITY, det tværfaglige studenternetværk på Katrinebjerg, blev fejret med en reception den 13. november i INCUBA Science Park.

– UNITY skal samle Katrinebjerg og gøre området til et af verdens bedste steder at læse et it-relateret studium. Vi har i opstartsfasen oplevet en fantastisk opbakning og entusiasme om projektet fra alle sider, og det vil vi gerne sige tak for, siger Lasse Chor fra UNITY. Se tema om Katrinebjerg i næste udgave af alumnemagasinet Augustus på www.au.dk/augustus fra den 30. november.

Foto: Jasper Røis/AU-foto

Ph.d.-skolen ved DJF vokser fortsat

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultets ph.d.-skole, SAFE, fortsætter fremgangen og nærmer sig med hastige skridt målsætningen om at have omkring 200 ph.d.-studerende. 10 stillinger er netop slået op. Siden den officielle indvielse af SAFE i efteråret 2007 er det gået hastigt med at få indskrevet ph.d.-studerende.

– Vi har været i gang i et par år og har fundet en rigtig god kadence på omkring 60 årligt indskrevne ph.d.-studerende, forklarer Bo Kjælde, der er ph.d.-skole-administrator.

Multimedieskat næsten på plads på AU

Medarbejdere med AU-mobil eller -computer bliver ikke kompenseret for ekstra skat fra 1. januar. Men til gengæld er det i orden at bruge udstyret privat.

Af Kristian Serge Skov-Larsen

ksl@adm.au.dk

Armene var ikke højt hævede over hovedet i jubel på Aarhus Universitet, da regeringen i foråret indførte en ny 3000-kroners multimedieskat på mobiltelefoner og computere. Universitetets ansatte skal betale den nye skat, hvis de f.eks. har en hjemmearbejdsplads eller tager en mobiltelefon med hjem for også at kunne modtage opkald på universitetsnummeret i fritiden. Og selvom skatten reelt betyder, at de ansatte i nogle situationer skal have penge op af lommen for at arbejde, vil den ikke udløse ekstra i lønposen.

– Der er ingen, der er uenige i, at det er en rigtig træls skat. Men den er nu engang vedtaget af folketinget, og vi har ikke nogen muligheder for at blande os i noget, der i bund og

grund er et anliggende mellem den enkelte medarbejder og skattevæsenet. Vi har fået at vide fra Personalestyrelsen i staten, at vi ikke kan kompensere for skatten ved at hæve lønnen, så det bliver vi nødt til at rette os efter, siger Louise Gade, som er vicedirektør for HR-området på Aarhus Universitet.

Må bruges privat

Som det fremgår af faktaboksen her på siden, har HR-området i de sidste måneder arbejdet med, hvordan den nye multimedieskat skal administreres, og ikke mindst, hvordan universitetet kan få afklaret, hvem der egentlig har computere og telefoner til rådighed – noget, der ikke er fuldt overblik over i øjeblikket. Men Louise Gade slår fast, at den nye beskatning af privat forbrug af multimedier kommer til at betyde, at

man som medarbejder rent faktisk også må bruge udstyret privat.

– Hvis du har en onkel i Struer eller Spanien, må du selvfølgelig ikke ringe til ham hver dag i mange timer fra din mobiltelefon, men så længe forbruget ligger inden for det, man kan kalde ”normalen”, det vil sige et sædvanligt privat telefonforbrug, er det klart, at du også gerne må bruge dit AU-udstyr privat, når nu du bliver beskattet af det private forbrug. Men hvis dit telefonforbrug pludselig stiger markant i forhold til tidligere, er det nok noget, man selv bør være meget opmærksom på, siger hun.

Ingen fælles regler

Selvom der fremover bliver en fælles registrering af mobiltelefoner og computere, benytter HR-området ikke lejligheden til at lave ensartede regler for, hvem der egentlig kan få tildelt multimedier på Aarhus Universitet.

– Det skal også fremover være en lokal ledelsesbeslutning, hvem der har en jobsituation og funktion, så de har behov for at få stillet multimedier til rådighed. Det er meget

svært at lave nogle overordnede regler, uden at nogen risikerer at komme i klemme, og derfor bliver det også nødt til at være en konkret vurdering, som jeg har fuld tillid til, at vores ledere kan foretage i de enkelte situationer, siger Louise Gade. ■

MULTIMEDIESKAT

Den nye multimedieskat betyder, at man beskattes af en værdi på 3000 kr. ekstra, hvis man har et multimedie fra sin arbejdsgiver. Den enkelte medarbejder skal betale mellem 1200 og 1700 kroner mere i skat om året alt efter trækprocent.

Skatten skal, lidt forsimplet, betales, hvis du har et eller flere multimedier til rådighed, som det er muligt at benytte til privat forbrug – f.eks. ved at tage det med hjem.

Hvem der har fået udleveret skattepligtige multimedier, skal indberettes af de lokale ledere i en særlig database i løbet af december.

Fristen for evt. at aflevere sit multimedie, så det ikke bliver beskattet, er 31. december.

Læs mere om de helt præcise skatteregler og konsekvenserne for AU-ansatte på www.au.dk/multimediebeskatning

30 mio. kr. til fremtidens medicin

Aarhus Universitet har modtaget 30 mio. kroner af Lundbeckfonden til opbygning af et forskningscenter (LUNA) inden for forskningsområdet nanomedicin. Den fælles centerledelse består af Allan Flyvbjerg (til højre), der er professor og overlæge ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet og Århus Universitetshospital, og Jørgen Kjems, der er professor på Molekylærbiologisk Institut og Interdisciplinært Nanoscience Center (iNANO).

– Nanomedicinens potentiale er enormt, og der vil kunne udvikles mange nye behandlingsformer. Der er et stort behov for forskning inden for feltet, og derfor er Lundbecks satsning meget visionær og rettidig, siger centerleder Allan Flyvbjerg.

Lundbeckfonden har støttet initiativet, som har til formål at kombinere internationalt førende forskning

inden for biomedicin og nanoteknologi og derved skabe gennembrud i fremtidens sygdomsbehandling.

– Centret vil udvikle nanobaserede teknikker, der kan skabe ny ’molekylær’ medicin, nye former for sygdomspåvisende billeddannelse og medicinadministration direkte til bestemt væv, siger centerleder Jørgen Kjems.

Det tværfaglige forskningssamarbejde skal skabe ny viden, som

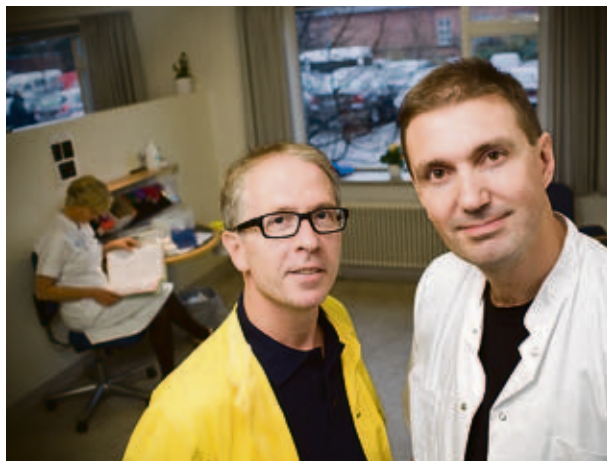

Foto: Lars Kruse/AU-foto

vil kunne anvendes til individualiseret forebyggelse og behandling af hjertekarsygdomme og sygdomme i bevægeapparatet. /hp

Valg på Aarhus Universitet 23.-26. november 2009

For studerende på Aarhus Universitet er der valg til bestyrelsen, akademiske råd, ph.d.-udvalg og studienævn. For det videnskabelige personale er der valg til studienævn, og på ASB og DPU til akademisk råd.

Valget afvikles elektronisk. For at kunne stemme skal du være registreret i AU's selvbetjening, da din adgangskode til valgsystemet er den samme som til selvbetjeningen. Kan du ikke huske din kode til selvbetjeningen, eller har du ikke benyttet selvbetjeningen før, kan du finde en vejledning på www.au.dk/valg, eller du kan kontakte Valgsekretariatet.

Selve afstemningen foregår elektronisk fra www.au.dk/valg. Du kan stemme fra en hvilken som helst computer med internetopkobling på et hvilket som helst tidspunkt. Afstemningsperioden løber fra mandag den 23. november kl. 9 til torsdag den 26. november kl. 16.

Det vil være muligt at stemme på papir i Informationscentret, Fredrik Nielsens Vej 5, 8000 Århus C torsdag den 26. november i tidsrummet 12 til 16.

Har du spørgsmål til afstemningen eller til valget generelt, kan du kontakte Valgsekretariatet på 8942 1980 eller valg@au.dk

Hvad er det fede universitet?

Bestyrelsen på Aarhus Universitet skal diskutere det fremtidige universitet. I den forbindelse vil de studerendes repræsentanter i bestyrelsen, Maja Viola Buskbjerg og Mikael Bomholt, gerne høre, hvad de studerende har brug for.

– Vi har selv nogle ideer, blandt andet vil vi gerne have et studentehus i Universitetsparken. Men vi vil meget gerne have nogle input fra de studerende og høre, hvilke behov de har, siger Maja Viola Buskbjerg.
Skriv til bestyrelsen@sr.au.dk

Universitets-Seglet.

Delfinerne fylder 75 år

Det er i disse dage præcis 75 år siden, at Aarhus Universitets segl kom til verden. Det skete i forbindelse med en konkurrence, som blev vundet af arkitekt Gudmund Holme blandt 19 indsendte forslag. Det var en enstemmig bedømmelseskomite, der valgte det under mærket "Ancora" indsendte forslag med ankeret og de velkendte delfiner. Gennem årene har seglet gennemgået et antal ændringer, men grundlæggende er elementerne de samme.

I 2008 blev seglet suppleret af et nyt logo for Aarhus Universitet. Se mere på www.au.dk/uhu/velkommen

UDEFRA

Kvindelige forskere mindre produktive

Det har en negativ effekt på produktiviteten at være kvinde, viser en ny amerikansk undersøgelse af, hvilke faktorer der betyder noget for forskningsproduktiviteten.

Karen L. Webber fra University of Georgia har via udtræk fra databaser undersøgt 360.000 amerikanske forskeres publiceringer. Andre resultater af databehandlingen viser, at det for både mænd og kvinder har en positiv effekt at være forældre til mindre børn. Derimod har det en negativ effekt at være amerikanskfødt forsker, idet de publicerer 22 procent mindre end deres ikke-amerikanskfødte kolleger.

Skarp kritik af EU's ramme-programmer

EU's pendant til de danske rigsrevisorer, Den Europæiske Revisionsret, sætter i en ny rapport spørgsmål ved værdien af unionens rammeprogrammer til forskning og innovation. Retten konstaterer bl.a., at de fleste af de såkaldte networks of excellence, der fik støtte fra det 6. rammeprogram, faldt fra hinanden, så snart EU-støtten ophørte, fordi det ikke lykkedes dem at få supplerende offentlig og privat finansiering.

Revisionsretten kritiserer også, at der kun blev udbetalt 10 af de 15 procent, som i rammeprogrammet var øremærket til at øget forskning og udvikling i små og mellemstore virksomheder.

Ranking-partnere går fra hinanden

Når *Times Higher Education* (THE) næste år offentliggør sin rankingliste over verdens universiteter, hvor Aarhus Universitet i år er nr. 63, bliver det med en ny partner. Avisen har dropet seks års samarbejde med QS og vil fremover udarbejde rankinglisten sammen med Thomson Reuters Web of Science. Det ny samarbejde betyder ifølge Thomson Reuters-direktøren Jonathan Adam, at der fremover bliver lagt mindre vægt på, hvordan forskere verden over bedømmer et universitet. Disse peers har hidtil haft 40 procent indflydelse på rankinglisterne fra THE-QS, og det har rejst kritik af listen om at fastholde en forældet opfattelse af universiteter.

MUS-samtaler med ringe effekt

MUS-samtalerne skaber ofte ikke den læring og udvikling, som er hensigten, viser et nyt speciale. Samtalerne er for resultatorienterede, lyder kritikken.

Af Ida Hammerich Nielson

ihn@adm.au.dk

Alle medarbejdere på universitetet vil på et eller andet tidspunkt stifte bekendtskab med MUS-samtalen, som medarbejderudviklingssamtalen hedder i folkemunde. Der bruges mange ressourcer på samtalerne i både offentlige og private virksomheder, men hidtil har ingen undersøgt, om de fungerer efter hensigten. Det råder et speciale fra Danmarks Pædagogiske Universitet nu bud på. Cand.pæd. Dorte Winther Ellermann konkluderer, at potentialet i MUS-samtalerne ofte tabes på gulvet, fordi ledere og medarbejdere misforstår hensigten med samtalerne.

– Alt for ofte fokuserer ledere

og medarbejdere på de kvantitative mål med fokus på medarbejdernes præstationer. De evaluerer først og fremmest. Det forhindrer det essentielle, nemlig at skabe læring og udvikling, siger Dorte Winther Ellermann.

Tidligere forskning i MUS-samtaler har først og fremmest set på selve samtalen – f.eks. på magtforholdet mellem leder og medarbejder. Dorte Winther Ellermann ser imidlertid MUS-samtalen i et bredere perspektiv. Det er ikke kun en samtale, det er et fænomen, understreger hun.

– Der er typisk både forbedrelse, udviklingsplaner og en opfølgning på samtalen, så MUS er i virkeligheden noget, som foregår over et helt år i de fleste virksomheder og organisationer.

Tvivlsomt udbytte af kurser

Dorte Winther Ellermann bygger sit speciale på undersøgelser i en privat produktionsvirksomhed på Sjælland, hvor hun analyserede MUS-skemaer og undervisningsmateriale og interviewede medarbejderne om deres oplevelse af MUS-forløbet. Her viste det sig, at det store fokus på at få opfyldt virksomhedens produktionsmål ikke skabte den ønskede læringsproces mellem ledere og medarbejdere.

– MUS-skemaet viste en meget instrumentel forståelse af læring. Man afdækker medarbejdernes kompetencer, især ud fra hvad de ikke kan. Det skaber ikke læring og udvikling. Typisk er det også sådan, at man sender medarbejderen på kursus, hvis vedkommende ikke har de ønskede kompetencer. Men masser af forskning peger på, at udbyttet af at sende folk på kurser er uforudsigeligt og tvivlsomt, påpeger

Dorte Winther Ellermann og understreger, at man i langt højere grad bør kigge fremad i stedet for bagud.

Lederens rolle utrolig vigtig

Undersøgelsen bygger på MUS-samtaler i en privat produktionsvirksomhed. Kan resultaterne overhovedet overføres til det offentlige? Ja, mener Dorte Winther Ellermann.

– Man forestiller sig, at man inden for det offentlige ikke arbejder med resultatorienterede mål, men det gør man alligevel i et vist omfang, f.eks. i folkeskolen. Og på universitetet sidder forskerne jo med høje krav til publicering, siger Dorte Winther Ellermann.

Hvilke råd vil du give til henholdsvis ledere og medarbejdere?

– Lederens rolle er utrolig vigtig. Hav fokus på refleksionen og se fremad, så kommer der auto-

matisk inspiration til både lederen og medarbejderen til, hvordan man kan arbejde videre. Medarbejderen skal lade være med at forhandle

” Alt for ofte fokuserer ledere og medarbejdere på de kvantitative mål.

Dorte Winther Ellermann

Dorte Winther Ellermann.

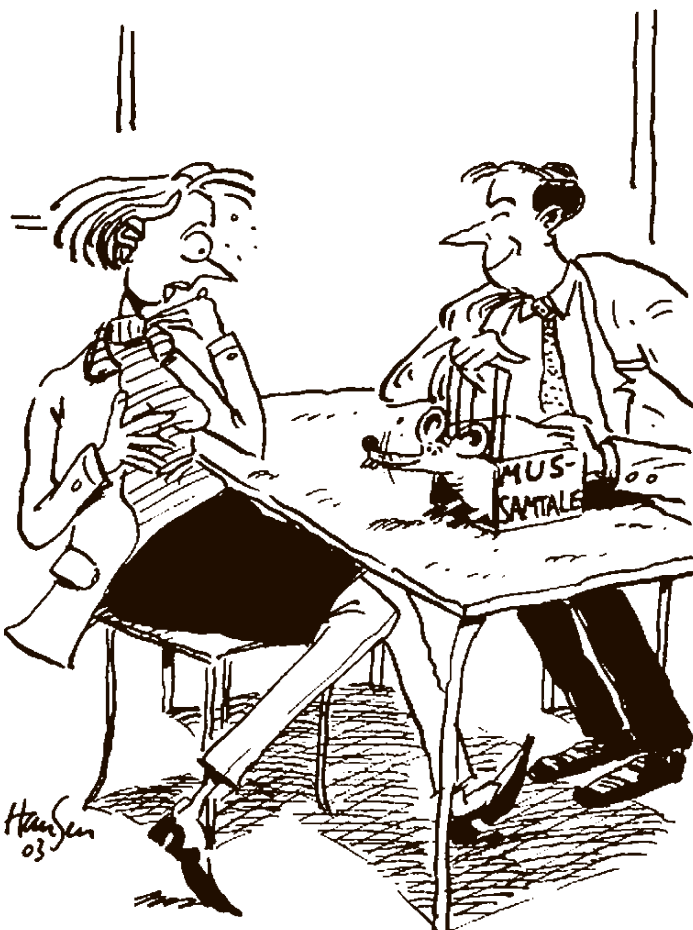
I stedet bør leder og medarbejder nedtone den evaluerende del af samtalen og i stedet fokusere på refleksionen og på det potentiale, den enkelte medarbejder har.

– Refleksionen er utrolig central. Medarbejderen kan godt kigge bagud og spørge, hvordan det er gået, men det er kun relevant, hvis du samtidig reflekterer over, hvorfor du valgte at løse dine opgaver, som du gjorde, og hvad det betød for den måde, de blev løst på. Så begynder der at være udvikling i det, og medarbejderne bliver bevidste om deres arbejdsprocesser, siger

løn til MUS-samtalen. I det hele taget kommer der ofte for mange elementer ind i MUS-samtalen, som ikke skaber læring og udvikling, siger Dorte Winther Ellermann og foreslår, at man afholder en række mindre samtaler, så man ikke skal nå alt til én enkelt samtale.

Dorte Winther Ellermanns case-virksomhed har efterfølgende implementeret flere af hendes ideer til forandringer af sit MUS-koncept. ■

Se mere på www.wintherellermann.dk

Klimamad på gaflen

30 studerende fra så forskellige studieretninger som filosofi, bioteknologi, HA-almen og Human Ernæring deltog den 9.-11. november i en camp om klimamad på den Europæiske Filmhøjskole i Ebeltoft. På campen, der var arrangeret af Region Midtjylland og Aarhus Entrepreneurship Centre (AEC), skulle de studerende i løbet af to døgn udvikle koncepter inden for temaet klimamad. Opgaverne blev stillet af Arla, Dansk Landbrugsrådgivning, Dansk Kvæg samt ernæringseksperter Christian Bitz. Alle deltagere havde skrevet en motiveret ansøgning for at blive optaget på campen.

Musik til Fløjlsrevolutionen

Erling Kullberg og Jens Johansen, begge lektorer ved afdeling for Musikvidenskab, leverede musikken til Tjekkiets markering af 20-års dagen for Fløjlsrevolutionen den 17. november 2009. De to komponister skrev i 1989 rock-oratoriet "Eversmiling Liberty" tilegnet begivenhederne i Berlin og andre steder i Østeuropa.

– Vi er som komponister utroligt beærede og stolte over at levere musikken til så vigtig en politisk begivenhed, siger komponisterne.

Succes med formidling i flot indpakning

Mens størstedelen af bogbranchen stønner under faldende omsætning, fortsætter Aarhus Universitetsforlag de seneste års fremgang. I år er omsætningen steget med 21 procent.

Af Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

På et presset bogmarked har Aarhus Universitetsforlag tilsyneladende fundet en niche, hvor krisen ikke kradser. Nye partnere og overtagelsen af Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag har sammen med salget af forskningsformidlende bøger sikret en solid fremgang i omsætningen, der i årets første tre kvartaler steg med 21 procent. Dermed trodser forlaget den generelle tendens blandt de danske bogforlag, der i år har mistet 20 procent af deres salg.

– Vi har åbenbart fundet en form for forskningsformidling, som der er et publikum til, konstaterer forlagets souschef Carsten Fenger-Grøndahl. Den vurdering deler Nils Bjervig, der er ansvarshavende chefredaktør på bogbranchens tidskrift *Bogmarkedet*.

– Forlaget er lidt af en succes-historie, synes jeg. Ledelsen har formået at skabe et nyt og mere moderne forlag, som har en bredere appel med mange af sine bøger, end et universitetsforlag normalt har. Samtidig udgiver det jo mange flotte bøger, som også er blevet præmieret af Foreningen for Boghåndværk, siger Nils Bjervig.

Led i lang udvikling

Omkring halvdelen af årets fremgang på universitetsforlaget skyldes, at det 1. januar overtog udgivelserne fra Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag. På pluskontoen tæller også de omkring 2000 eksemplarer

af undervisningsbogen *En ny himmel*, der er resultatet af et samarbejde mellem universitetsforskere og gymnasie lærere. Men derudover kan Carsten Fenger-Grøndahl ikke pege på konkrete årsager til den øgede omsætning.

– Den er jo led i en lang udvikling. Serien med henholdsvis *Renæssancens verden*, *Romantikens verden* og *Oplysningens verden* har i den sammenhæng spillet en stor rolle. Vi har netop udgivet *Modernitetens verden*, og hver gang en ny bog i serien

BØGER, DER SÆLGER

De anmelderroste verdensbøger – *Renæssancens verden*, *Romantikens verden* og *Oplysningens verden* – har hver solgt mellem 2000 og 3000 eksemplarer. Dertil kommer 1000 eksemplarer af hver bog i bogklubudgave. Fjerde bind, *Modernitetens verden*, er netop udkommet.

En ny himmel er solgt i 2000 eksemplarer til klassesæt på landets gymnasier, siden den udkom i januar i år.

1000 eksemplarer af Ole Thomsens romerske litteraturhistorie *Veje til Rom* er afsat til en bogklub, og 500 er i år afsat som såkaldt normalsalg.

Danmarks historie i grundtræk er solgt i mere end 1000 eksemplarer.

Aarhus Universitetsforlag har de seneste to år haft den allerførste stand lige inden for døren på den årlige bogmesse i Forum.

er udkommet, har den trukket salget af de foregående udgivelser op. Så den tæller meget i forlagsøkonomien, fortæller han.

Succes med samarbejde

Medvirkende til forlagssuccesen er også samarbejdet med Folkeuniversitetet om forelæsningsrækker med afsæt i aktuelle bogudgivelser. I år har omkring 2500 kursister på den måde fået både foredrag og en

tilhørende bog.

– Det er en anden måde at formidle forskning på, som forklarer en del af vores fremgang, siger Carsten Fenger-Grøndahl. Han peger desuden på succesen med de foreløbig syv titler i *Univers*-serien, som alle er kommet i mere end ét oplag, hvilket er usædvanligt for den type forskningsformidling.

Souschefen understreger, at forlagets eksistensberettigelse fortsat

er forskningspublicering på højest niveau.

– Arbejdet med at formidle og få mest mulig viden ud er med til at skabe volumen, og æren for det skal gå videre til de fremragende forskere, som gerne vil ud i verden med deres formidling. Uden deres engagement kunne vi ingenting, fastslår han. ■

Bliv færdig med specialet til tiden

På grund af de nye specialeregler og -frister, har de mange studerende, der startede skrivningen i sommer, nu en måned til specialeaflevering. De kan nå det – og få et bedre speciale ud af det, hvis de griber det rigtigt an.

Af Annegrethe Jørgensen
Tidligere proces- og forsinkelsesvejleder,
Center for Undervisningsudvikling, HUM og TEO

Der er én ting, som mange studerende frygter mere end alt andet, når de nærmer sig den sidste deadline – nemlig at havne i et hovedløst sidste-øjebliks-arbejde med specialet. Sådan behøver det ikke gå. Her kommer nogle erfaringer fra studerende, som er kommet godt igennem det sidste ryk, og råd fra en procesvejleder.

Nu gælder det ikke om at finde ud af mere, men om at finde ud af, hvad jeg har fundet ud af.
Dét er den grundlæggende forskel på arbejds- og færdiggørelsesfasen, og det er derfor, det er så vigtigt at sige STOP på et tidspunkt, hvor du stadig har tid til at få overblik over din undersøgelses resultater, både hvad angår det indholdsmæssige og den fremgangsmåde, du har anvendt. Særlig det sidste glemmer man nemt, hvis man bliver for presset, og det er en

skam, fordi den akademiske kvalitet i høj grad udspringer af, at du viser, at du er bevidst om dine metodiske valg og kan forholde dig til de indvendinger, som din læser vil kunne rette mod dem. Hvor lang tid du skal beregne til færdiggørelsesfasen, afhænger af, hvor godt dit overblik over arbejdet har været i de tidligere faser. Regn med 4-6 uger og glæd dig til en arbejdsperiode, hvor du kan lægge meget til dit speciales kvalitet, når du opdager og tydeliggør nye sammenhænge, får øje på vigtige huller i argumentationen og finpudser din akademiske troværdighed med hensyn til citater, kildehenvisninger etc. og sidst, men ikke mindst – tjekker sproget.

Indtil min deadline for, hvornår færdiggørelsesfasen begynder, arbejder jeg på "skelettet", som er det, der gør specialet "foreløbigt færdig". Bagefter vil jeg komme dét kød på specialet, der gør det mere helstøbt at læse.
Uanset hvor meget du løbende gør ud af forbedring af dine udkast, må du være forberedt

på, at der ligger en vigtig skriveopgave foran dig i færdiggørelsesfasen, nemlig den sidste gennemskrivning af specialet. Den kan du nemlig først lave, når du er klar med kladden med resultaterne af dit arbejde og har lagt dig endelig fast på problemformulering, fremgangsmåde og titel.

Denne "gennemskrivning" klarer du ved at revidere og redigere. Vel at mærke ikke kun i tekstens overflade (stavning, tegnsætning etc.), men i forhold til det grundlæggende: Den røde tråd, som du skal finde og gøre så rød som overhovedet muligt ved at arbejde hele specialet igennem, indtil *alle* delene har en funktion i helheden. Tag fri et par dage, så du kommer væk fra dit indforståede skriver-perspektiv, eller få feedback fra samarbejdspartnere, gerne nogle, som ikke deler din faglighed og derfor nemmere kan kigge efter det retoriske. Skim specialet igennem efter spørgsmål og svar, med særlig interesse for tekstens meta-afsnit: Indledning, udkast til konklusion samt begyndelser og slutninger på kapitler.

Spørgsmålet er altså ikke, om jeg kan nå at blive færdig, men hvad jeg kan nå for at blive færdig til tiden.
Når du tager hul på færdiggørelsesfasen, skal du først og fremmest lave en status over, hvor langt du er nået, og dernæst undgå at falde i den grøft, der hedder, at du så sætter turbo på for at prøve at nå det, du besluttede i begyndelsen sammen med din vejleder. Det nåede du altså ikke – måske fordi I ikke var omhyggelige nok med det første idé-/indsnævringsarbejde – så nu gælder det om at holde hovedet koldt, vurdere de resultater, du faktisk er kommet frem til, og opbygge specialets argumentation ud fra dem. På den måde tager du nemlig hul på en intelligent planlægning og styring af det sidste arbejde i stedet for at fare af sted og prøve at indhente noget, der ikke kan nås, men bare gør dig stresset.
En arbejdsplan med del-deadlines kan være nyttig, suppleret med redskaber som indholds- og statusoversigt, der giver dig overblik over arbejdet. I denne fase finder mange studerende også ind i en mere fleksibel form for planlægning og styring, som hjælper dem til top-effektivt arbejde gennem de sidste intense uger. Kunsten er at have gang i både hoved- og side-løbende arbejdsopgaver, så man får mest muligt ud af den bedste arbejdstid på dagen og undgår

Modelfoto: Jesper Røis/AU-foto

at bruge den mere trætte tid til vigtige ting.
Der er mere arbejde i denne fase, end man lige forestiller sig, og det tager også altid længere tid, end man tror. Derfor kommer du heller ikke udenom at skulle lægge mange flere timer i specialet her til sidst. Gør plads til dét i dit liv, men prøv også at holde fast i en dagsrytme med både arbejdstid og fritid. Det er til gavn for både dig og specialet!

Jeg er ikke sikker på, at der er tid nok i hele verden til, at jeg kan gøre det færdigt, som jeg gerne vil.
Specialet er super-vigtigt, og det er svært at give slip – på det hjørne af analysen, som man sidder med, når man egentlig skulle begynde på færdiggørelsesfasen, og måske også på de forestillinger, man har om det færdige speciale. Men kvaliteten afhænger faktisk i høj grad af, om du får (gen)

”Hold fast i en dagsrytme med både arbejdstid og fritid.

Annegrethe Jørgensen, tidligere procesvejleder

etableret et overblik over din undersøgelse, som gør dig i stand til at præsentere resultaterne på den rigtige måde for din akademiske læser. Er du lidt i tidnød, kan det derfor betale sig at overveje, om det nu også er så vigtigt at ramme dit fags maks-grænse for sidetal, eller om du i stedet skulle give dig selv mere tid til kvalitative overvejelser om de enkelte elementers berettigelse ved at spørge: "Hvorfor skal det med?". God skrivelyst! ■

LITTERATUR

Færdig til tiden
Annegrethe Jørgensen
Forlaget Samfundslitteratur, 2004

INSTITUTLEDER for Institut for Læring ved Ilisimatusarfik

Stillingen er nyoprettet og skal besættes den 1. januar 2010 eller efter aftale.

Instituttet er et nyt institut under opbygning, og hvor den kommende institutleder får til opgave at etablere og implementere en ny afdelingsstruktur ved sammenlægningen af læreruddannelsen og Institut for uddannelsesvidenskab.

Instituttets opgaver
Instituttet varetager læreruddannelsen, som er en professionsrettet bacheloruddannelse, og efteruddannelsen af folkeskolelærere ledere i form af kursusafholdelse indenfor pædagogik og folkeskolens fagområder. Desuden afholdes videreuddannelser til diplom-, master- og kandidatniveau. Instituttet arbejder på at kunne tilbyde en PhD forskeruddannelse indenfor det pædagogiske område.

Instituttet varetager udvikling, udgivelse og distribution af undervisningsmaterialer, faglig konsulenttjeneste, pædagogisk udviklingsarbejde og evaluering og dokumentation. Instituttet varetager endvidere reformarbejdet med pædagogisk udviklingsarbejde for førskoleområdet samt GU. Instituttet har eget trykkeri og grafisk afdeling.

Den kommende institutleder forventes:
1. at kunne fungere som en samlende lederfigur på et institut, som er under opbygning, og hvor en af opgaverne bliver at etablere og implementere en ny afdelingsstruktur ved sammenlægningen af læreruddannelsen og Institut for Uddannelsesvidenskab.

2. at være en aktiv del af ledergruppen, dels i forhold til instituttet, dels i forhold til hele universitetet i tæt samarbejde med rektor, institutledelse og institutråd.
3. at kunne omstille sig til nye udfordringer – og håndtere disse på en fremadrettet og konstruktiv måde til instituttets og universitetets bedste.
4. at kunne træffe beslutninger på baggrund af dialog samt evne at formidle beslutninger til alle medarbejdergrupper.
5. at have indsigt i grønlandske forhold samtidig med et internationalt udsyn, da det er væsentlige faktorer i Ilisimatusarfiks uddannelses- og forsknings-profil.

Ansøgeren skal have en relevant, højere uddannelse og have undervisningserfaring indenfor sit fagområde.

Ansøgningsfrist: 15. december 2009
Henvendelse:

Ilisimatusarfik – Grønlands Universitet
Att. Rektor Tine Pars · Postboks 1061 · 3900 Nuuk
Mail til: tipa@uni.gl
Tlf. +299 36 24 21 · Fax +299 36 23 01

Se det fulde stillingsopslag på www.uni.gl under "Stillingsopslag"

AMBITIOUS
PEOPLE

Økonomer med mod og drivkraft

Vores vision:

Vi har en vision om at levere stabil energi uden CO₂. Det er ambitiøst, og selvom det ligger årtier ude i fremtiden, har vi travlt. Derfor har vi brug for endnu flere mennesker, der deler vores ambitioner og kan forvandle tankekraft til handlekraft – deriblandt økonomer.

Dine ambitioner:

Som økonom i DONG Energy er du med til at skabe den vigtige sammenhæng mellem analyse og forretning, som bidrager til at realisere vores vision

og tegne fremtiden. Det er nemlig vores arbejde med markedet og porteføljen, der danner grundlag for vores strategier og langsigtede investeringer.

Det kræver indsigt og stærke kompetencer fra din side – og spillerum fra vores. Derfor vil du hos os få både udfordringer, indflydelse og gensidig sparring fra stærke fagkolleger.

Klik ind på dongenergy.com og læs mere om en arbejdsplads, der hilser dine ambitioner velkommen.

Læs mere om jobs, mennesker og ambitioner på

dongenergy.com/job

UNITED
NATIONS
CLIMATE
CHANGE
CONFERENCE
2009

OFFICIAL
PARTNER

DONG
energy

Foto: Lone Kruse/AU-foto

Jern på den gamle måde

Af Kristian Serge Skov-Larsen

ksl@adm.au.dk

Det er svært på skrift at beskrive lyden af blæsebælg, knitrende ild og hammerslag mod opvarmet jern og ambolt, samtidig med at man indfanger lugten af kul, gnister og gammelt, hengemt landbrugsmurværk.

Vi er i en lille hytte, der ligger få hundrede meter fra den gamle herregård Moesgård, der nu bl.a. er hjemsted for det forhistoriske museum med samme navn og samtidig huser Aarhus Universitets afdelinger for Forhistorisk Arkæologi, Middelalder- og Renæssancearkæologi samt Antropologi og Etnografi.

Når fritidssmedene tager de lange, næsten hvidglødende jernstænger ud af en af de to

esser i værkstedet, der rent faktisk var en virksom smedje, indtil herregården lukkede og slukkede for landbruget i halvtredserne, kan man høre, hvordan metallet i starten giver efter for slagene og opsuger lyden, der til gengæld langsomt bliver mere skarp, efterhånden som jernet køler ned.

Bælgen kører i hjørnet, hvor smedene på skift hiver i håndtaget fra loftet, mens en farveskala på væggen angiver præcist, hvordan metallet skal lyse for at have den rette temperatur.

– Vil du lige slå her? Smedene haster mellem ambolt og esse, så jernet er så varmt som muligt. En banker noget, der ligner en knage til en knagerække, ud af metallet på forbløffende kort tid, en

anden slås med den ene del af en smedetang.

– Ja, sidste gang blev jeg næsten helt færdig, men så brændte jeg metallet af. Det var virkelig nedtur, smiler han og forklarer, at temperaturen i især tyndt udbankede jernflader kan blive så høj, at der går ild i de få procent kulstof, som metallet altid indeholder, så jernet bliver skrøbeligt og skørt.

Som i 1860'erne

Moesgårds Smedelaug har efterhånden eksisteret i 6 år, siden folkene bag gik i gang med at rydde den indtil da ubrugte hytte for skrammel, og er stiftet af ansatte og studerende på Aarhus Universitet.

Lauget består primært af interesserede fra de fag, der hører hjemme på Moesgård, og fra

Smedeinteresserede AU-ansatte og studerende har stiftet Moesgårds Smedelaug med det mål at finde tilbage til, hvordan man lavede alt fra ildstål til pilespidser i en gammeldags esse.

resten af Det Humanistiske Fakultet, men alle er velkomne, slår Arvid Ramsbøl fast.

Han er til daglig ansat på Moesgård Museums rekonstruktionsværksted, har i mange år arbejdet med eksperimentel arkæologi og er en af drivkræfterne bag lauget, som den første tirsdag i hver måned samler mellem 8 og 15 interesserede med vidt forskellige smedeevner.

– Da Moesgård Museum i sin tid overtog bygningerne i halvtredserne fra dødsboet efter den sidste godsejerfrue, skiftede man tagbjælkerne. Men der er hverken installeret varme eller rindende vand, og vi prøver på ikke at have nogen redskaber stående, som ikke kunne have været her i 1860'erne, da smedjen havde sin storhedstid, siger han.

Respekt for håndværket

Men for mange i smedelauget ligger de interessante årstal endnu længere tilbage.

Thomas Roulund læser forhistorisk arkæologi og Mikkel Siebken er kandidatstuderende på Middelalder- og Renæssancearkæologi – begge på Aarhus Universitet, og det meste

Foto: Lars Kruse/AU-foto

Foto: Lars Kruse/AU-foto

Foto: Lars Kruse/AU-foto

af deres hverdag foregår på læsesalen eller undervisningslokalerne, hvor vikingernes pilespidser og ildstål er noget, man ser billeder af i bøgerne. Derfor er det både sjovt og fagligt givende at prøve kræfter med smedehåndværket på vikingemaner i smedelaug.

– Vi får mere indsigt i historisk håndværk og i de processer, man brugte, siger Thomas Roulund, mens han varmer jernet i essen mellem slagene.

I dag forsøger de to at smede deres første pilespids, hvor jernet lukker sig udvendigt omkring skaftet, så det ikke flækker, når pilen rammer sit mål. Det kræver, at de først banker jernet helt fladt i den ene ende og derefter bukker enderne til en cylinder, hvorefter spidsen bankes til i den anden ende. Og det er ikke helt nemt.

– Dengang måtte de sikkert kun have metallet en tre-fire gange i essen, inden de havde slået spidsen færdig. Men vi har efterhånden næsten brugt en halv time på at få det rigtigt. Man får en helt anden respekt for deres håndværksmæssige kunnen, smiler Mikkel Siebken.

Skal skrive om bue og pil

Mikkel Siebken er i gang med sit sidste år på kandidatuddannelsen, og Thomas Roulund er en ivrig bueskytte og vil gerne lave bachelorprojekt om buens udvikling fra tidlig stenalder og frem. Planen er at smede forskellige pilespidser i smedjen og for eksempel teste

deres gennemslagskraft med buer og pile, som han selv laver på Moesgårds værksted.

Og Thomas Roulund er ikke i tvivl om, at de praktiske test og den viden, de får med sig fra aftnerne i smedelaug, er yderst studierelevante.

– Jeg har oplevet, at de store gamle professorer har skrevet i bøgerne, at ”sådan og sådan” gjorde vikingerne. Men hvis man bagefter tester det i praksis, kan det i virkeligheden slet ikke lade sig gøre, siger han.

Fandt smed på YouTube

De to er efterhånden færdige med deres første, lettere misdannede forsøg på en pilespids, og selvom de da gerne ville have haft den lidt pænere til ære for fotografen, er det, at smedningen går galt, en helt accepteret del af smedelaug.

– Når vi holder åbent hus for skolebørn og deltager i vikingetræf, fortæller vi helt åbent, at det ikke altid lykkes for os, og at vi ikke er lige så dygtige som vikingerne, siger Thomas Roulund.

Imens har en af de andre smede i det skjulte lavet sin helt egen pilespids, som unægtelig passer lidt bedre til vikingeideal, og snakken går hurtigt om, hvordan håndværket helt præcist skal udføres.

– Vi fandt selv en polak, der havde lagt en film ud på YouTube, hvor han beskrev hele smedeprocessen for pilespidser, og så kan vi også lære af hinanden herude. For os er det

noget nyt, og derfor er det en kæmpe hjælp, at de mere erfarne smede tager sig tid til at hjælpe os, siger Mikkel Siebken.

Børnene er vilde med smeden

Hvert år i efterårsferien og vinterferien arrangerer smedelaug ”åben smedje” i Moesgård Museums åbningstid, hvor interesserede kan kigge forbi og prøve kræfter med smedehammeren. Og formidlingen af håndværket er en vigtig del af smedelaugets opgave, mener Mikkel Siebken – ikke blot over for skolebørn, men også over for nye studerende.

– Vi har fået et par førsteårsstuderende med herop allerede, og det synes jeg er rigtig godt, for jo tidligere man starter, jo mere får man ud af det i løbet af sin studietid. Det giver et rigtig godt perspektiv, og man lærer også en masse andre at kende på tværs af årgange og studieretninger, siger han. Ifølge initiativtager Arvid Ramsbøl er især skolebørnene oftest helt vilde med muligheden for at få lov til at smede selv, selvom de kun kan nå at lære at lave små spidse metalpinde.

– Vi havde en gruppe herude på et tidspunkt, hvor børnene alle sammen havde lavet hver deres egen lille metalpind. Da de var kommet hjem, var en af børnenes pinde væk, og det havde givet så meget skrig og skrål i familien, at de kom herud igen og bad, om vi ikke nok kunne smede en ny. Så ved man, at det er en succes, det, man laver,

smiler han, mens han endnu en gang hiver i blæsebælgen. ■

Smedelaug holder smedeaften den 1. tirsdag i hver måned klokken 18.30, hvor interesserede meget gerne må møde op. For yderligere information søg på ”smedelaug” på www.moesmus.dk eller kontakt Arvid Ramsbøl på moesar@hum.au.dk

1 Moesgårds Smedelaug har hjemme i en hytte få hundrede meter fra den gamle herregård Moesgård, der nu bl.a. huser Aarhus Universitets afdelinger for Forhistorisk Arkæologi, Middelalder- og Renæssancearkæologi samt Antropologi og Etnografi.

2 Samarbejde: To af smedelaugets medlemmer bruger en nagle til at banke huller i det opvarmede jern, så de senere kan tjene som skruehuller til at fæstne den færdige knage på væggen.

3 Ligner ikke helt: Det første forsøg på en pilespids rammer ikke helt billederne fra bogen, men både Mikkel Siebken og Thomas Roulund var ganske godt tilfredse alligevel, når nu de ikke havde prøvet at smede pilespidser før.

4 Åben smedje: Arvid Ramsbøl er til daglig ansat på Moesgård Museums rekonstruktionsværksted og har i mange år arbejdet med eksperimentel arkæologi. Han er en af drivkræfterne bag stiftelsen af smedelaug.

Ikke på bekostning af mine børn ...

Stine Birk har netop forsvaret sin ph.d. og brænder, med sine egne ord, for forskningen. Men hun er samtidig enlig mor til to, og det er ikke let at få til at gå op med vilkårene som ung, løstansat forsker.

Af Kristian Serge Skov-Larsen
ksl@adm.au.dk

– Du skal være med i front, hvis du vil videre. Som så mange andre unge forskere er Stine Birk midt i konkurrence- og karriereræset frem mod en varig universitetsstilling. Først en ph.d. og publicering i internationale tidsskrifter. Så tiden som postdoc eller måske timelærer, mens man publicerer endnu mere og søger om eksterne midler. Så den tidsbegrænsede stilling som adjunkt, mere publicering,

mere undervisning, inden man, i konkurrence med alle mulige andre, kan søge om en fast lektorstilling på et universitet. Selv har Stine Birk netop forsvaret sin ph.d. på Afdeling for Klassisk Arkæologi og er ved at søge om eksterne midler til at fortsætte sin forskning. Og rent fagligt er hun vildt glad for livet som forsker.

Svært at passe sammen
– At grave sig dybt ned i et spændende område er selvfølgelig utrolig udfordrende og krævende, og det har været tre rigtig gode år som ph.d.-studerende. Det er jo i bund og grund min hobby, og selvfølgelig vil jeg rigtig gerne forske videre, siger hun. Alligevel er hun ikke sikker på, at hendes fremtidige karriere ender med at blive inden for universitetsmurene. For det er ganske vanskeligt at passe den usikre og tidskrævende jobsituation sammen med familielivet og de to børn derhjemme.

Er aldrig helt med
– Der er altid nogle, der har al deres tid til rådighed for forskerkarrieren, og det er utrolig

svært at konkurrere med. Selv fiser jeg igennem byen for at nå at hente børn, inden institutionerne lukker, og selvom jeg som regel sidder og arbejder et par timer mere, når de er lagt i seng, føler jeg aldrig, at jeg er helt med. Der er altid en gravindskrift mere, der kan læses, siger hun. Som enlig mor har Stine Birk kun sig selv, når maden skal laves, og børnene skal hentes, men hun tror i virkeligheden ikke, at hendes situation er så forskellig fra de kvinder, som både har mand og børn. – På den ene side er jeg kun mig til at klare det praktiske. På den anden side kan man jo se i statistikkerne, at kvinderne oftest gifter sig med en mand, der har mindst lige så meget karriere som dem selv. Og det var da netop problemerne med at få forskningen og familien til at passe sammen, der gjorde, at jeg blev enlig i første omgang. Det kan være utrolig hårdt for en familie at få alle enderne til at mødes, siger hun. **Flere timer i døgn** Stine Birk tror, at flere kvinder kunne blive fastholdt på universiteterne, hvis de første år, hvor børnene er små, og karrieren er usikker, kunne blive lidt nemmere. – Det kan lyde som et meget praktisk forslag, men f.eks. en daginstitution på universitetsområdet kunne lette min hverdag meget. Men samtidig tror jeg også, vi må erkende, at

Stine Birk har netop forsvaret sin ph.d.-afhandling om, hvordan mænd og kvinder fremstillede sig selv på gamle romerske gravmonumenter. Den unge forsker kunne godt ønske sig lidt bedre mulighed for at kombinere universitetslivet og familielivet.

konkurrencen er en del af det at være forsker på universitetet, siger hun. Allerhelst ville Stine Birk, som hun lakonisk bemærker det, gerne have flere timer i døgn. – Jeg giver mig selv 100 procent på universitetet og 120 procent derhjemme. Som ung forsker skal du hele tiden skabe dit næste projekt, mens du arbejder på det nuværende, og det bliver ekstra presset, fordi du ikke er fastansat. Jeg føler lidt, at man som kvinde bliver tvunget til at vælge mellem karrieren eller børnene. Vi er virkelig gode til at tage ansvaret for hjemmefronten på os, og det betyder jo også, at mændene er mere frie til at slippe det. Mit ønske er, at jeg gerne vil arbejde mindre, men jeg vil ikke give slip på min karriere og min forskning. Lyder det ikke utopisk? smiler hun. ■

Feminine stillingsopslag

Der er langt mellem de kvindelige lektorer og professorer. Universitetet kan tiltrække flere kvindelige ansøgere med mere ”feminine” jobannoncer, mener forsker.

Af Ida Hammerich Nielson
ihn@adm.au.dk

Kvinder falder for personlige og sociale kompetencer, mænd for rendyrket faglighed. I hvert fald når det gælder stillingsopslag. Sådan lød konklusionen på en nyligt afholdt workshop om emnet på Handelshøjskolen. Inger Askehave, professor i professionel kommunikation fra Aalborg Universitet, undersøgte til workshoppen fire stillingsopslag fra Danmarks Miljøundersøgelser, Han-

delshøjskolen, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet og Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Opslagene spændte fra ph.d.- til professionsniveau. Karakteristisk for alle fire opslag er, at de er meget fagligt orienterede. Det skal de også være, mener Inger Askehave. Men hvis universitetet vil have en anden type medarbejdere, heriblandt flere kvinder, til at søge stillingerne, bør man også beskrive, hvilke personlige og sociale kompetencer man leder efter. – Det kræver andet end en stærk faglighed at være ansat på universitetet. Man skal f.eks.

kunne sætte sig ind i andres måder at tænke på, samarbejde og netværke. Den slags var stort set fraværende i jobannoncerne. Handelshøjskolens opslag kom tættest på – her lagde man vægt på, at ansøgeren skulle være med til at udvikle det sociale miljø, fortæller Inger Askehave. **Stereotype kønsroller?** Inger Askehaves undersøgelse af jobannoncer udspringer af et større forskningsprojekt, der handler om, hvordan man italesætter det at være en ”rigtig leder”. Hun har samarbejdet med Spar Nord, som gerne ville have flere kvinder til at søge deres topledstillinger. Efter interviews med mandlige og kvindelige ansatte i banken konkluderer Inger Askehave, at kønnene blev tiltrukket af forskellige ting i en stillingsannonce.

– Spar Nord havde en klassisk jobannonce, der lagde vægt på målrettethed, dynamik og præstation – dyder, vi traditionelt vil beskrive som maskuline. Mændene kunne godt genkende sig selv i opslaget, mens kvinderne derimod gav udtryk for, at de ikke ville søge stillingen, fordi de ikke kunne se sig selv og det, de var gode til, i annoncen, siger Inger Askehave. *Men er det ikke farligt at putte mænd og kvinder ned i sådan nogle stereotype kasser?* – Forskningen underbygger, at hvis mænd og kvinder skal karakterisere sig selv, gør de det gerne inden for de her kategorier. Men der er ingen, der siger, at mænd og kvinder er sådan i virkeligheden. De her kasser er selvfølgelig også en social konstruktion. Vi er opdraget til at tænke på den måde. Der kan sagtens være mænd, som f.eks. ikke tiltrækkes af resultater og præstationer. Det er farligt at sætte folk i kasser, men det er ikke farligt at kigge på et stillingsopslag og overveje, hvilke kompetencer ud over det faglige man kan slå på, hvis man gerne vil have kompetente medarbejdere på universitetet, siger Inger Askehave. ■

Målrettet indsats for flere kvinder

Syddansk Universitet har som det første danske universitet ansat en ligestillingskonsulent. EU-projekt har set på virkemidlerne for at tiltrække flere kvinder til natur- og teknikfagene.

Af Helge Hollesen
hho@adm.au.dk

Usædvanlig mange kvinder lagde billet ind på de adjunktstillinger, som Det Naturvidenskabelige Fa-

kultet ved Syddansk Universitet tidligere i år slog op. Forklaringen findes i en meget bevidst strategi på fakultetet. Der var nemlig tale om brede opslag i modsætning til de meget snævre stillingsbeskrivel-

ser, som fakultetets institutter normalt slår op. Det fik ikke bare kvinder, men også mange flere mænd til at søge stillingerne, som var opslået til besættelse inden for fakultetets forskningsområder for at skabe

kønsbalance i forskningsgrupper med markant skæv kønsfordeling.

Går efter kvinder
– I sidste ende drejede det sig selvfølgelig om at ansætte de bedst kvalificerede, fastslår Syddansk Universitets ligestillingskonsulent Anne Trine Larsen, der er den første med den stillingsbetegnelse på et dansk universitet. Hun fremhæver fremgangsmåden som et eksempel på, at kvinder kan få forskerstillinger, hvis man er parat til at bryde med de traditio-

nelle stillingsopslag. – Vi går målrettet efter at få flere kvinder til at søge ledige stillinger især inden for fag, hvor det er svært at finde kvindelige kandidater. Normalt søger man gennem sine egne netværk, og natur og teknik har jo ikke netop den højeste frekvens af kvinder, siger Anne Trine Larsen.

Gennemskuelighed og forhandlingsteknik
Anne Trine Larsen tiltrådte sin stilling den 1. februar i år og har siden igangsat en række ligestillingstil-

Kvinderne **taber** forskerkapløbet

En taskforce for ligestilling arbejder på at tiltrække og fastholde flere kvindelige forskere på AU, men det bliver svært, siger institutleder. Det er nemlig selve arbejdsvilkårene for forskere, der er årsagen til, at kvinderne vælger universitetsverdenen fra.

Af **Ida Hammerich Nielson**
& **Kristian Serge Skov-Larsen**
ihn@adm.au.dk / ksl@adm.au.dk

På nogle hovedområder er det timeforbruget, på andre er det trivslen, og på andre igen oplever kvinderne generelt deres hverdag som mere stresset end mændenes og svar at passe ind i privatlivet.

Aarhus Universitets nye taskforce for ligestilling har fået lavet et særudtræk af forårets arbejdspladsmiljøvurdering (APV), hvor det er muligt at se, om kvinder og mænd opfatter deres jobsituation forskelligt. Og svaret er på mange områder ja.

På turne

Som det fremgår af forsiden af dette nummer af *Campus*, gør kvinder ikke i samme grad som mændene karriere på universitetet. Et af initiativerne fra universitetets taskforce er, at medlemmerne med tallene i hånden tager rundt til universitetets hovedområder og institutter, så de sammen kan sætte fingeren på, hvor kvinderne bliver af.

– Det er jo et område lidt i stil med klimadebatten. Det er svært at være imod ligestilling, især når man ser på kønsbalancen for dette universitet. Men når vi er ude ved en dekan, har han 100 punkter på sin to-do-liste, og det kan være svært at få ligestillingen højt på dagsordenen. Det prøver vi at hjælpe med til at lave om på, siger Mads Bøndergaard Kobbersmed, som er sekretær for ligestillings-taskforce.

Svært at få sammenhæng

Ifølge undersøgelsen varierer det fra hovedområde til hovedområde, på hvilke måder mænd og kvinder opfatter arbejdspladsen og forskerlivet forskelligt.

Men ifølge Vibeke Lehmann Nielsen, som er lektor på Institut for Statskundskab med speciale i offentligt ansattes adfærd og samtidig

medlem af netop taskforcen for ligestilling, kan en af de vigtige bagvedliggende årsager til den manglende kvinderekruttering formentlig læses ud af analyserne.

– Kvinderne har simpelthen sværere ved at få privatlivet og forskningen til at hænge sammen. Vi ved fra forskningen generelt, at akademiskvinder tit gifter sig med mænd, der også har fuld damp på karrieren, hvilket ikke altid er tilfældet for mændenes valg af ægtefælle. Og i en sådan situation gør den første forskertid, hvor man hutler sig igennem i usikre korttidsstillinger med dårlig løn, formentlig, at man som kvinde står i en dårligere forhandlingssituation derhjemme, når man skal diskutere, hvem der skal ”hente-bringe”, passe syge børn og ikke mindst, om man evt. i en kortere eller længere periode skal flytte til udlandet, siger hun.

Institutlederne er centrale

Mads Bøndergaard Kobbersmed forklarer, at taskforcen for ligestilling har aflagt første besøg på samtlige hovedområder, bl.a. for at drøfte de ligestillingshandlingsplaner, som hvert hovedområde skal udarbejde. Og hovedområderne har reageret positivt på besøgsrundten, fortæller han.

– Vi skal have fat i institutlederne. Det er dem, som sammen med dekanen godkender samtlige ansættelser, og som skal sikre, at kandidater af begge køn bliver taget i betragtning. Vi håber, at institutlederne vil påtage sig et ansvar for at få sat ligestilling på dagsordenen og gøre en aktiv indsats for at rekruttere flere kvinder.

Vælger det selv fra

Ole Sonne, der er institutleder på Institut for Fysiologi og Biofysik, hilser taskforcen velkommen. Han har dog ikke selv noget bud på, hvad han som institutleder kan gøre for at fremme ligestillingen. Samtidig mener han, at mange kvinder selv vælger en karriere som

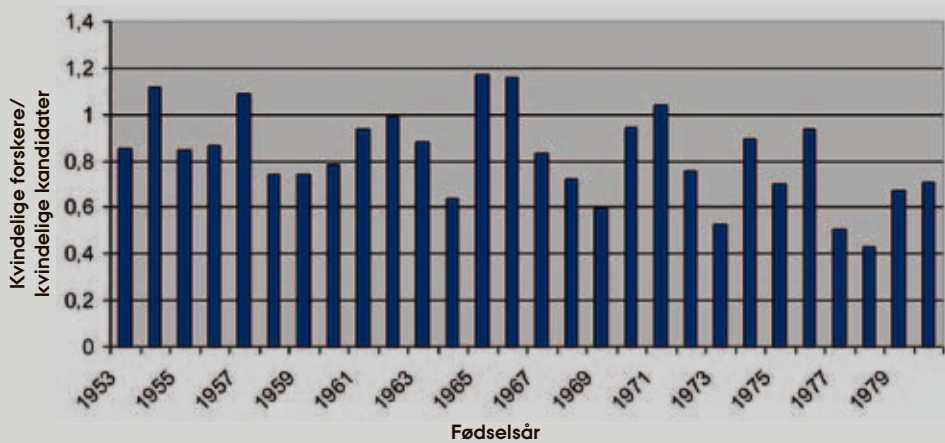
Så godt rekrutterer AU kvinder

For virkeligt at kortlægge, hvor godt Aarhus Universitet rekrutterer kvindelige forskere, er det nødvendigt at tage højde for, hvor mange kvinder der kan rekrutteres fra – altså hvor mange kvinder der rent faktisk tager en universitetsuddannelse.

I nedenstående figur er andelen af kvindelige forskere på hele Aarhus Universitet

fra en række årgange, f.eks. året 1977, divideret med antallet af kvindelige AU-kandidater fra samme årgang.

Hvis en årgangs ”pind” når over værdien 1, er andelen af rekrutterede kvinder til en forskerstilling højere i den pågældende årgang, end deres andel blandt de studerende fra samme år. Modsat, hvis den ligger under 1.

Kilde: Aarhus Universitets ligestillingsredegørelse, september 2009

forsker fra.

– Vi har mange kvinder i vækstlaget, men når vi kommer op på lektorniveau, forsvinder de. Forskerverdenen er hård, og derhjemme har kvinderne ofte frihed, lighed og dobbeltarbejde. Jeg tror, det er begrænset, hvad vi fra centralt hold kan gøre. Dermed ikke være sagt, at vi ikke skal forsøge. Men mange kvinder fravælger bare selv denne meget konkurrenceprægede og hårde verden, siger Ole Sonne.

Og denne hårde forskerverden kan eller bør man ikke ændre på?

– Det kan vi ikke gøre uden at droppe vores ambitionsniveau. Så skal vi bare sige, at vi er et hyggeuniversitet og sakke agterud i de internationale målinger. Vi kan ikke alene melde os ud af et konkurrenceræs, som andre er med til at definere. Der er ting, som vi ikke selv bestemmer, siger Ole Sonne.

Rektor: Resultater er afgørende

Aarhus Universitets rektor, Lauritz B. Holm-Nielsen, mener, at det skal være muligt at få en forskerkarriere, selvom man i en periode også lægger kræfter på hjemmefronten.

– Jeg vil gerne understrege, at man som

forsker ikke har et 8-4-job hver dag. Der er perioder, hvor man må yde en ekstra indsats – det ligger i forskningens natur. Det afgørende for en forskerkarriere er ikke det antal timer, der bruges på kontoret, men derimod de forskningsresultater, der leveres. Aarhus Universitets styrke er, at vi på alle hovedområderne har meget dygtige forskere, der er drevet af nysgerrighed og lyst til at levere topforskning og -undervisning.

Er der et dilemma mellem familievenlig forskning og høj international kvalitet?

– Ikke nødvendigvis, for det er heldigvis talentet og indstillingen, der er afgørende for forskningskvaliteten. Man bliver forsker, fordi man ikke kan lade være – det er en livsstil, som kræver passion for faget, fantasi, kreativitet, planlægning og evne til fordybelse. Men selvfølgelig skal der også være plads til familien, og det er netop også derfor vi har i gangsat arbejdet i Taskforcen for ligestilling, siger Lauritz B. Holm-Nielsen ■

Se de kønsopdelte tal fra arbejdspladsmiljøvurderingen på www.au.dk/ligestilling/publikationer

tag. Bl.a. har hun interesseret sig meget for hele processen før beslutningen om at opslå en stilling.

– Folk har en fornemmelse af, at ansættelser ikke er tilstrækkelig gennemskuelige. Derfor skal det være klart for alle, hvordan processen forløber, hvorfor stillingen slås op, og hvor langt henne i beslutningsprocessen det sker, siger hun.

Netværksdannelser, kurser i forhandlingsteknik og programmer for kvindelige forskeres karriereudvikling er andre af de opgaver, Anne Trine Larsen foreløbig har arbejdet med.

Et kursus i forhandlingsteknik skal rette op på det, Anne Trine Larsen kalder kvinders åbenlyse svaghed.

– Løn er et kedeligt, men godt eksempel på, at kvinder ikke er gode nok til at forhandle. Men jo bedre de bliver til det, jo bedre bliver de også til at få de gode arbejdsopgaver, som kan føre frem til fastansættelse, professorater og lederstillinger frem for fortsat at takke ja til at undervise førsteårsstuderende, selvom cv'et er smurt til med den type undervisning, for-

klarer Anne Trine Larsen.

Se til Norge

Problemerne med at få flere kvindelige forskere er også genstand for EU-projektet Practising Gender Equality in Science (PRAGES). Projektet har undersøgt, hvilke virkemidler forskningsinstitutioner og universiteter i 12 lande anvender for at tiltrække og fastholde kvinder inden for natur- og teknikfagene.

Virkemidlerne spænder fra netværksdannelser og mentorordninger over rollemodeller, karri-

ereplanlægning og -rådgivning og pasningstilbud til at tage højde for barselsperioder, når kvinder skal bedømmes.

Blandt de mindst udbredte virkemidler er kønskvotering og penge eller stillinger øremærket til kvinder. Er det så det, der skal til for at rette op på de kønsmæssige skævheder, som PRAGES også dokumenterer?

– Jeg er ambivalent, men tror faktisk, at man bliver nødt til at gøre noget mere drastisk end hidtil, siger postdoc Stine Thidemann

Faber fra Dansk Center for Forskningsanalyse, hvor hun sammen med lektor Evanthia K. Schmidt har stået for den danske del af PRAGES.

Stine Thidemann Faber mener, at Danmark med fordel kan lære af Norge.

– De kører specifikt med kvoteordninger, som jeg dog ikke er sikker på, at man skal indføre herhjemme. Men belønningssystemer for at ansætte flere kvindelige forskere kunne være en mulighed. ■

PRISER & UDNÆVNELSER

Første kvindelige kemiprofessor på AU

Birgit Schiøtt er udnævnt til professor inden for modellering af biologiske molekyler og medicinalkemi ved Kemisk Institut. Birgit Schiøtt forsker i proteiner med det mål at forstå deres egenskaber i relation til sundhed og sygdom med fokus på udvikling af lægemidler. Birgit Schiøtt opnåede ph.d.-graden i kemi fra Kemisk Institut, Aarhus Universitet, i 1993. Hun har forsket flere år ved udenlandske universiteter i USA og Australien, blandt andet Cornell University, Massachusetts Institute of Technology, og University of California. Hun blev ansat ved Kemisk Institut i 2001 og blev i 2007 fastansat som lektor.

Ny professor sporer havets dyr

Havpattedyr og miljøfremmede stoffer har i næsten 30 år været dr.scient. Rune Dietz' arbejdsfelt, hvor han nu kan skrive professor på sit visitkort. Professoratet er møntet på forskningsområdet "Conservation biology of marine mammals" på Afdeling for Arktisk Miljø ved Danmarks Miljøundersøgelser.

Rune Dietz sidder i en række internationale arbejdsgrupper vedrørende naturbeskyttelse, og han har i 20 år beskæftiget sig med satellitsporing af havpattedyr. Både i de arktiske områder og de danske farvande har han forsynet dyrene med satellitsendere og andet elektronik, ligesom han står bag en stor del af de prøver, der opbevares i fryseren på Afdeling for Arktisk Miljø.

Professor i policy analyse

Mikael Skou Andersen er ansat som professor i Miljørelateret Policy Analyse ved Afdeling for Systemanalyse ved Danmarks Miljøundersøgelser. Her skal han fortsætte sin forskning i markedsbaserede miljøpolitiske styringsmidler og opgørelser af eksterne miljøomkostninger samt mere bredt i sine komparative studier af miljø- og klimapolitik, hvor han især forsker i mulighederne for at styre miljøpolitikken via markedsmekanismer. Opgørelser af miljøomkostninger er en anden del af hans virksomhed, bl.a. i adskillige EU-forskningsprojekter. For tiden er han ved at afslutte en analyse af de omkostninger, som EU's landbrugspolitik har for miljøet.

Forskningspris til nanoforskere

Professor Jørgen Kjems fra Molekylærbiologisk Institut er den ene af to forskere, der i år modtager Dansk Magisterforenings Forskningspris på hver 50.000 kroner. Prisen gives for at belønne kritisk, fremragende og nytænkende forskning.

Jørgen Kjems får prisen for sin fremragende grundforskning og sin evne til at formidle svært tilgængeligt stof. Senest har professoren og hans forskerteam udviklet en dna-boks som en selvamlende nanokasse med låg, der kan åbnes og lukkes med den rette dna-nøgle.

Latsis Pris 2009 til Århus-forskere

De to professorer Chris og Uta Frith fra University College London og Aarhus Universitet har fået den europæiske Latsis Pris for deres bidrag til forståelsen af menneskets hjerne og sind.

Prisen på 100.000 schweizerfranc er skænket af den Genève-baserede Latsis Fond og gives af European Science Foundation til den enkeltperson eller forskningsgruppe, som vurderes at have bidraget mest til et bestemt forskningsområde i Europa. Chris og Uta Frith er tilknyttet forskningsprojektet Interacting Minds, som huses af Danmarks Grundforskningsfonds Center for Funktionelt Integrativ Neurovidenskab (CFIN) på Aarhus Universitet.

Forsker på dybt

Bo Barker Jørgensen udforsker liv dybt under havbunden for at forstå udviklingen i klimaet. Hans udforskning af mikroorganismer blev for nylig hædret med Europas største miljøpris.

Af Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

Bundforskning kan også give anerkendelse. Og den er der masser af til professor Bo Barker Jørgensen, som helt bogstaveligt når bunden og endnu længere ned, når han kaster sig ud i sine studier af det liv, der udspiller sig op til en kilometer under havbunden. Her lever størstedelen af jordens mikroorganismer uden ilt eller sollys.

– Det er som at opdage et nyt kontinent på vores planet, siger den internationale førende forsker selv om sit arbejde. Det indbragte ham i sidste måned en tredjedel af Europas største miljøpris, Deutscher Umweltpreis på 500.000 €, som en anerkendelse af, at hans forskning er vigtig for at forstå udviklingen i klimaet.

Nedbryder metan

At mikroorganismerne overhovedet har noget at gøre med udviklingen i klimaet, skyldes deres bidrag til at holde på og

nedbryde den metan, der produceres i store mængder i havbunden. Metan er en meget kraftig drivhusgas, der ophobes i atmosfæren og bidrager til den globale opvarmning.

– Vi arbejder meget basalt på at forstå de processer og mikroorganismer, der er involveret i metanens kredsløb, og specielt de organismer, der holder metanen tilbage eller nedbryder den, forklarer Bo Barker Jørgensen.

Disse mikroorganismer opdagede Bo Barker Jørgensens forskningsgruppe som de første for 10 år siden og bekræftede dermed teorien om, at mikroorganismer er årsag til, at havbunden kun afgiver meget lidt metan. Dengang stod Bo Barker Jørgensen i spidsen for det Max Planck-Institut for Marin Mikrobiologi, som den anerkendte tyske eliteforskningsinstitution i 1992 headhunted ham til at etablere i Bremen.

Står gerne til søs

I dag leder Bo Barker Jørgensen Center for Geomikrobiologi ved Aarhus Uni-

versitet, som Max Planck-Selskabet og Danmarks Grundforskningsfond hver har bidraget til med 20 millioner kr. Men han står meget gerne til søs for at deltage i de borer, der leverer materialet til laboratoriarbejdet.

– Det er min bedste chance for at være aktivt med i den praktiske forskning og få våde hænder. Det er jo derfor, jeg blev biolog, og så er det en ideel mulighed for tæt samarbejde med kollegerne i min forskningsgruppe, siger han.

Udforskningen af havbunden fører den århusianske mikrobiolog fra Svalbard til Sortehavet og fra Århusbugten til Østersøen. Sidstnævnte farvand indgår i Bo Barker Jørgensens nyeste projekt, hvor han leder en international undersøgelse af, om metanudslippet i Østersøen vil stige på grund af temperaturstigninger, forringede iltforhold og udledningen af næringsstoffer fra et tætbeboet område.

Liv næsten uden energi

– Vi ved kun lidt om, hvor meget metan der vil slippe ud fra verdenshavene. At

Det hule drøn, når 1

Af Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

Hvad er det bedste ved dit arbejde?

Det er glæden ved fri grundforskning: selv at kunne planlægge hverdagen og forfølge min nysgerrighed paa tværs af faglige skel og landegrænser. Derudover holder jeg meget af at undervise. Det hule drøn, når 10-øren falder hos de studerende, giver en meget konkret følelse af at have opnået noget i en verden, hvor succes i de fleste forskningsprojekter ofte opnås over en meget længere tidshorisont.

Hvad er din bedste faglige oplevelse det seneste år?

Den største videnskabelige oplevelse må være, at vi ved hjælp af små computere på fritlevende hvaler kan optage de ekkoer fra byttedyr, som hvalerne selv bruger til at finde disse byttedyr med. Som sansefysiolog er det helt fantastisk at kunne lytte med på dyrs sanseinput og koble det til, hvordan dyrene bruger de sanseinput til at justere deres adfærd. Men helt overordnet set er den største faglige glæde faktisk at se mine studerende udvikle sig til at blive selvstændige forskere i en proces, hvor de

går fra at være temmelig hjælpeløse i videnskabelig sammenhæng til at blive ens kolleger.

Og den bedste sociale oplevelse på arbejdspladsen det seneste år?

På Enheden for Zoofysiologi har vi et godt socialt og fagligt fællesskab, der blandt andet udmønter sig i en fælles kaffepause hver dag kl. 10, hvor alle ansatte og studerende mødes. De 15 daglige minutter giver en særlig grad af samhørighed, som rækker ud over det faglige og gør, at vi dels har det godt sammen, og dels at vi ofte kan få taklet små problemer, inden de bliver store.

Hvornår har du sidst grinet igennem på arbejde?

Jeg arbejder heldigvis sammen med nogle søde mennesker, som har en veludviklet sans for humor og møder verden med et smil. Det er derfor meget sjældent, at jeg går hjem fra arbejde uden at have grinet igennem. Den indstilling prøver jeg også at fastholde i min undervisning. Et godt fælles grin under en forelæsning minder alle om at fastholde den faglige begejstring – og så holder det også tilhørerne vågne og deres ører stive.

Hvor mange timer bruger du på dit arbejde hver uge, og hvordan får du arbejde og fritid til at hænge sammen?

Arbejdet med undervisning, vejledning og administration tager en normal arbejdsuge, så når jeg også skal finde tid til min egen forskning, sniger en arbejdsuge sig desværre normalt op på næsten det dobbelte. Jeg laver en del feltarbejde langt til havs, og derfor smelter fritid og arbejde sammen i de perioder. Ellers har jeg haft succes med simpelthen at afskære mig fra muligheden for at arbejde hjemme ved ikke at have internetopkobling, computer eller faglitteratur inden for hjemmets fire vægge. Det gør, at jeg kan slappe af, når jeg ikke er på arbejde. Meget stress kunne undgås, hvis folk ikke læste arbejds-e-mail kl. 23 og efterfølgende kan ligge hele natten og skumle over et eller anden surt peer-review af et manuskript skrevet med ens hjerteblood.

Hvad ville du gerne lave om på din arbejdsplads?

Det politiske pres for, at universitetet og dets forskere hele tiden skal dokumentere og bogføre aktiviteter, gør, at vi i stigende grad spilder en masse tid på at vise, hvor gode vi er, over for

vand

kunne fremskrive det udslip kræver forskning. Her er en del af opgaven overhovedet at forstå, hvilke mikroorganismer der er involveret, og hvordan de kan kontrollere udslippet så effektivt. Vi er kun ved begyndelsen og kender stort set ikke de mikroorganismer, der findes i havbunden, forklarer Bo Barker Jørgensen, der håber, at han næste år kan stå ud på en ekspedition til det sydlige Stillehav.

– Her er hovedformålet at undersøge betingelserne for, at der overhovedet er liv dybt under havbunden, hvor der er så lidt energi fra organisk materiale. Det kunne tyde på, at den naturlige radioaktivitet i undergrunden er den vigtigste energikilde. Og så taler vi om et økosystem, som i princippet også kunne eksistere dybt under Mars' overflade, siger Bo Barker Jørgensen, der er lidt forbeholden over for interessen for andre planeter.

– Så længe vi ikke har forstået, hvordan livet fungerer på de betingelser, der er på vores egen planet, har vi noget hjemmearbejde at gøre, inden vi kan forstå liv på Mars og andre planeter, mener han. ■

Bo Barker Jørgensen på ekspedition med ubåden Jago i Sortehavet. Her dykkede han og kollegerne ned i iltfri zoner og udforskede kalksøjler, som bakterier gennem århundreder har opbygget på havbunden. Hans prisbelønnede forskning skal give en større forståelse af, hvordan mikroorganismer lægger et skjold over udslip af metangas fra havbunden. T.v. ubådens styrmand Jürgen Schauer.

KORT OM NAVNE

Ph.d.-graden

SUN

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets Akademiske Råd har tildelt ph.d.-graden i medicin til følgende:

Cand.med.**Peter Iversen** for afhandlingen "Dynamic Brain PET studies in cirrhotic patients with and without hepatic encephalopathy and before and after TIPS".

Cand.med. **Signe Holm Larsen** for afhandlingen "Outcome assessment following congenital heart surgery: Mortality, morbidity, and functional health".

Cand.psych. **Lars Bagger Hviid** for afhandlingen "Visuospatial navigation and hippocampal function in remitted depressed patients".

Cand.med. **Katja Dahl** for afhandlingen "Prenatal screening for Down's syndrome. The importance of pregnant women's knowledge".

Cand.med. **Martin Busk** medicin for afhandlingen "Clinical outcome and scintigraphic infarct size after primary coronary angioplasty".

Cand.scient. **David Christian Kraft** for afhandlingen "Isolation and Characterization of Human Dental Pulp Stem Cells with Bone Governing Mechanoresponsiveness".

TEO

Det Teologiske Fakultets Akademiske Råd har tildelt cand.mag. **Laura Feldt** ph.d.-graden i religionsvidenskab for afhandlingen "Signs of Wonder – Traces of Doubt: The fantastic in religious narrative from Exodus to Elisha".

Diverse

Anders Foldspang, der er uddannelsesleder ved Master of Public Health-uddannelsen og professor i sundhedstjenesteforskning ved Aarhus Universitet, er for en fireårig periode udlånt til Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap (Nordic School of Public Health, NHV), hvor han skal være rektor.

Anders Foldspang får ansvaret for at lede NHV, der er et initiativ under Nordisk Ministerråd og ligger i Göteborg. NHV driver folkesundhedsvidenskabelig forskning og udbyder diplom-, master- og ph.d.-uddannelse. NHV har ca. 700 studerende, der uden for deres studium arbejder inden for sundheds- og socialsektoren.

– Der er generelt – også i de nordiske lande – et stort behov for videnskabeligt baseret professionalisering inden for forebyggelse og sundhedsfremme, men det bliver en stor udfordring at videreføre den traditionsrige folkesundhedsvidenskabelige forsknings- og uddannelsesinstitution, siger Anders Foldspang.

Lars Arge, professor ved Datalogisk Institut og leder af Danmarks Grundforskningsfonds Center for Massive Data Algorithmics (MADALGO), er blevet udnævnt til Distinguished Scientist Member af The Association for Computing Machinery. Denne udmærkelse tildeles forskere, der har opnået betydelige resultater eller har haft betydelig indflydelse inden for datalogien. Kun en håndfuld danske dataloger har tidligere opnået denne udmærkelse.

0-øren falder

mit AU

I en ny interviewserie sætter *Campus* fokus på livet som medarbejder ved Aarhus Universitet.

systemet i stedet for at bruge krudtet på at være gode. I lyset af den benhårde udvælgelse, som nutidens forskere skal igennem inden fastansættelse, finder jeg, at den manglende politiske tillid til os som akademikere i længden kan være undergravende for lysten til at gøre den ekstra indsats, der gør os gode som universitet. På sigt frygter jeg, at dette kontrolsystem kan bidrage til, at vi taber de virkelig kloge hoveder til udenlandske forskningsinstitutioner, hvor lønnen er bedre, og hvor det ikke kun gælder om at være aktiv i PURE (registrering af forskernes publiceringer og andre aktiviteter, red.). Jeg håber, at fremtidens universitet modstår det politiske pres og giver forskerfrihed under ansvar: Hire the best people and get out of their way.

Hvad var din drøm om et arbejde, da du var under uddannelse?

Jeg drømte om at have et job, hvor jeg kunne planlægge min egen hverdag og forsøge at forstå, hvordan og hvorfor dyr virker, som de gør. Mit lektorjob er nok det tætteste, man kan komme på at opfylde den drøm via en god blanding af analyse og skrivning, undervisning samt feltarbejde/søsyge i en lille gummibåd over 3 km vand.

Hvem er dit karrieremæssige forbillede?

Jeg har mange forbilleder og vil her nævne to. Den første er den norske fysiolog Per Scholander, som gennem et langt liv lod sin forskning følge de gode ideer på tværs af fysiologi, botanik, medicin og zoologi. Mere end nogen anden, jeg kender, evnede han at overvinde de tekniske udfordringer, man møder, når man vil gå nye veje. Den anden er min tidligere vejleder Bertel Möhl, som gav mig to vigtige råd: 1) Begynd aldrig at måle noget uden først at have stillet et spørgsmål, og 2) vær god nok til at skaffe forskningsmidler til at kunne lave god forskning, men ikke så god, at du bliver en administrator, der ikke selv forsker. Det første af de to råd følger jeg helhjertet, mens det andet er sværere at følge i dagens forskningsmiljøer med en stigende tendens til større grupper.

Hvad ville du kaste dig over, hvis du fik et års betalt frihed?

Så ville jeg – forudsat jeg har skibstid og grej – kaste mig over at teste en gammel teori, der foreslår, at dybtdykkende hvaler udnytter, at der på 500-1000 meters dybde er en zone med meget lidt ilt, hvor byttedyrene er sløve og dermed nemme at fange. Hvalerne holder vejret

og bruger ilt gemt i musklerne og blodet og er således deres byttedyr, der ånder med gæller i den minimale iltzone, overlegne. Dybtdykkende hvaler spiser på verdensplan mere end dobbelt så meget biomasse som det samlede humane konsumfiskeri, og jeg vil meget gerne forstå, hvordan de kan finde deres mad på store havdybder, samt afdække, hvilken økologisk rolle de spiller. Jeg holder meget af tværfaglige projekter, og test af denne teori ville være en rigtig spændende blanding af fysiologi, fysisk oceanografi og marin biologi.

PETER T. MADSEN

- 34 år
- Lektor ved Enhed for Zoofysiologi, Biologisk institut
- Forsker i dyrs sansefysiologi og bioakustik

Gratis uddannelse for alle

Debat

Af Henriette Wetke Korsgaard, Anna Bager og
Maja Viola Buskbjerg, Studenterrådets spidskandidater
til bestyrelsesvalget

Studerende i Danmark har inden for de seneste år måttet sande, at princippet om gratis uddannelse er presset. Og det sker fra tid til anden, at vi må lægge øre til, at argumenterne for brugerbetaling går sin sejrsgang. I denne måned kom argumenterne fra en side, der er svær og farlig at ignorere – specielt når man er studerende på Aarhus Universitet. Ifølge rektor på Aarhus Universitet, Lauritz B. Holm-Nielsen, er brugerbetaling en ”kun-

stig hindring” for videregående uddannelser i Danmark (artiklen ”Rektorer uenige om brugerbetaling”, Altinget d. 11.11.2009). Forsker i uddannelsesøkonomi og tidligere prorektor på Aarhus Universitet, Nina Smith, deler dette synspunkt med rektor. Rektor uddyber sin agtation for brugerbetaling ved at konkludere, at det er den eneste måde, hvorpå universiteterne kan påtage sig deres samfundsansvar. Hermed må rektor mene, at den massive underfinansiering, universiteterne siden 2001 har været udsat for, er en uansvarlig og uholdbar løsning. Det kan vi kun være enige i. Uenigheden opstår imidlertid i løsningen på problemet. Vi står yderst måbende og skuffede over for rek-

tors udtalelser, for har han helt opgivet det, vi anså som vores fælles kamp for fuld finansiering fra Videnskabsministeriet?

Faktisk er brugerbetaling allerede en lille, men dog eksisterende del af det danske uddannelsessystem. Man kunne kalde det skjult brugerbetaling. Når en studerende med en professionsbachelor vælger at læse en kandidatoverbygning på universitetet, skal vedkommende hoste op med midler, fordi den adgangsgivende suppleringsuddannelse ikke udløser taxameter. Sidstnævnte betyder også, at uddannelsen ikke er SU-berettiget, så det er dobbelt økonomisk smæk for den studerende. Ligeledes giver den nuværende lovgivning ikke studerende mulighed for at strukturere deres uddannelse således, at de tager ordinære heltidsuddannelser på deltid på samme vilkår, som hvis de fulgte dem på heltid. Det vil sige, at studerende, der ønsker at strukturere deres uddannelse fleksibelt på denne facon, bliver opkrævet betaling for det. Det må man åbenbart godt, selvom samtlige af Folketingets partier har forpligtet sig på gratisprincippet i uddannelse.

Overtrædelse af princippet om gratis uddannelse i Danmark knægter idéen om lige adgang for alle til det danske uddannelsessystem, hvilket vil få alvorlige konsekvenser for det danske samfund.

Konsekvenserne ved at indføre brugerbetaling er vidtrækkende. Blot for at nævne nogle

få, vil danskerne ikke i samme grad uddanne sig, da motivationen for at tage en uddannelse vil være begrænset. Dertil vil de, der vælger uddannelse, i stigende omfang tage kortere uddannelsesforløb, ligesom den studerendes sociale baggrund og økonomiske status vil være determinerende for valg eller fravalg af uddannelse. Sidst, men ikke mindst, øger brugerbetaling opfattelsen af universitetet som en virksomhed, hvor studerende er kunder i butikken, der som forbrugere kan klage, hvis deres vare er defekt, og derfor ikke engagerer sig i deres uddannelse og realiserer en tilværelse som studerende, som traditionen ellers er i det danske uddannelsessystem.

Udfordringen for uddannelsessystemet ligger ifølge os deri at sikre, at mangfoldigheden af studerende på danske uddannelsesinstitutioner afspejler mangfoldigheden af borgere i Danmark, snarere end at ekskludere mindre-bemidlede fra uddannelser. Der er i forvejen mange barrierer for unge med en ikke-boglig baggrund og fra mindrebemidlede hjem, hvilket forhindrer den grad af mobilitet og fleksibilitet, der er nødvendig for at få en dygtig og uddannet befolkning. Hvis ledende figurer på Aarhus Universitet brugte deres tid på at yde en proaktiv indsats for at bryde den negative sociale arv og promovere den lige adgang til uddannelse i Danmark, ville Aarhus Universitet for alvor tage sit samfundsansvar på sig. ■

Hvad blev der af prisopgaven?

Debat

Af Kasper Schiølin, stud.mag. i informationsvidenskab

Går man ind under fanebladet 'Aktuelt' på Aarhus Universitets hjemmeside, kan man i venstre side klikke på punktet 'Prisopgaver'. Gør man så det, bliver man snart skuffet. Der er nemlig med få undtagelser ikke nogen fag, der har udskrevet prisopgaver i de sidste par år.

Man kunne umiddelbart tro, at prisopgaven, denne ældgamle elitære akademiske konkurrenceform, blot var blevet umoderne og bedaget, og at universitetet ikke så nogen grund til at anstrenge sig for at fastholde sådan en tradition. Denne forklaring synes dog, i lyset af udpegelserne af eliteuddannelser, eliteprofessorer og den store interesse i 'ranking', ikke plausibel. For er prisopgaven netop ikke et udtryk for det elitære? Og i så fald, hvorfor skulle man da afskaffe den netop nu, hvor det elitære besynges så højt? Nej, mere plausibelt er det, at der er opstået en diskrepans mellem de nye specialeregler – dem med seks månedersfriten – og prisopgavens tidsramme på minimum et år. De nye specialeregler blev nemlig indført på ca. samme tid, som udskrivelserne

af prisopgaver ophørte, og det kunne meget vel se ud, som om prisopgaven røg i svinget, da specialereglerne blev indført. Denne tese bekræftedes da også entydigt ved henvendelse til Det Humanistiske Fakultet desangående. Det er dog påfaldende, at ingen umiddelbart har fundet det nødvendigt at beskrive eller problematisere denne 'bivirkning' endsige høre de studerende i sagen, og det kan vel kun skyldes, at sagen opfattes som en bagatel.

Som studerende på Aarhus Universitet må man nu med misundelse kigge imod Københavns Universitet, der til årsfesten tidligere på måneden udskrev prisopgaver og promoverede årets medaljetagere på højtidelig og traditionsrig vis. Her har fakulteterne ligefrem pligt til at udskrive prisopgaver, imens man på Syddansk Universitet, hvor traditionen også holdes i hævd, blot opfordrer alle videnskabelige medarbejdere til at komme med forslag til opgaveformuleringer. På Aarhus Universitet sætter man imidlertid hurtigt uddannelse af masserne højere end den slags pomp og pragt, hvilket blot tilføjer endnu et paradoks i tidens lovprisning af eliten og det elitære. ■

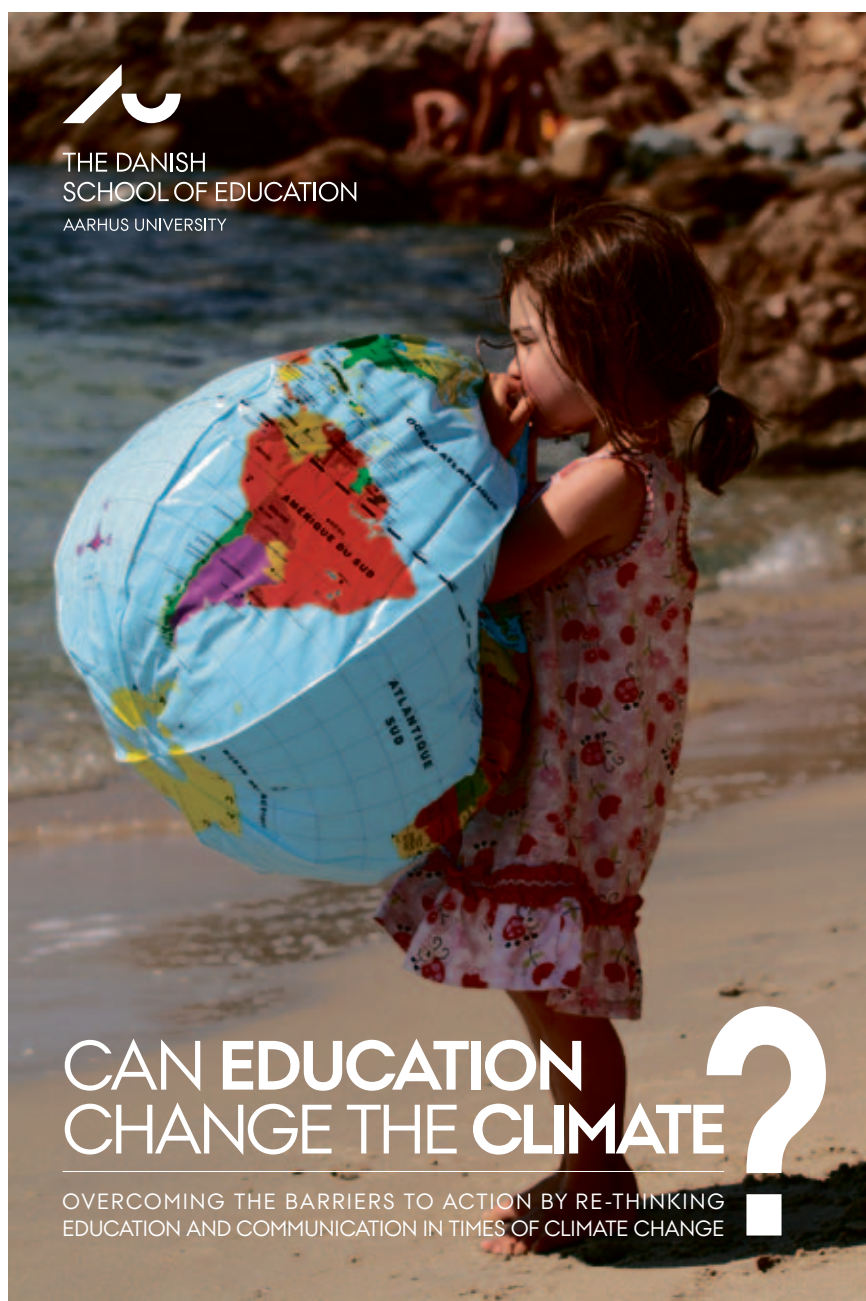
Svar:

Af Arne Kjær, prodekan for uddannelser, Det Humanistiske Fakultet

Som Kasper Schiølin ganske rigtigt fornemmer, så harmonerer prisopgaver ikke særligt godt med de nye specialeregler, men det var nu ikke det, der var anledningen til at stoppe med prisopgaver. Det var den nye struktur for forskerrekuttering. Har man skrevet en prisopgave, kan man ikke begynde på ph.d.-uddannelsen efter 4+4-ordningen, fordi den

sidestilles med et speciale, og må i stedet forsøge at blive forskerstuderende efter 5+3-ordningen. Som bekendt satser universitetet på 4+4-ordningen, og derfor er Det Humanistiske Fakultet holdt op med at udskrive prisopgaver, da det ville gøre karrierevejen sværere for vores forskertalenter.

I 2007 blev Akademisk Råd – og dermed de studerendes repræsentater – hørt om dekanatets indstilling, uden at det gav anledning til nogen kommentarer, og der har ikke siden været opslået prisopgaver. ■

C O N F E R E N C E

11 DECEMBER 2009
AT THE DANISH SCHOOL OF EDUCATION,
AARHUS UNIVERSITY, COPENHAGEN

The Danish School of Education (DPU) and the Climate Panel at Aarhus University will host a conference in relation to the COP15 conference.

The conference on 11 December 2009 will be the last of five conferences about the importance of involvements of stakeholders such as NGO's, journalists, local policy-makers, business etc.

The aim of this conference is to emphasize the need for public involvement and education as well as the communication between experts and the public for the implementation of any climate policy.

For more information please visit
www.dpu.dk/climate

Onsdag den 25. november

- IC

KL. 10-12. INTERNATIONAL CLUB
Christmas decorations. Faculty Club, Building 1421, 1st Floor, Fredrik Nielsens Vej.
- FACEBOOK

KL. 14.15. MUGSHOT, YEARBOOK, FACEBOOK
Ira Wagman, Assistant Prof., Carleton University, Canada, on the social networking website Facebook. Lille Auditorium, INCUBA Science Park, Åbogade.
Arr.: Medievidenskab.
- ARKÆOLOGI

KL. 14.15. EKSPERIMENTEL ARKÆOLOGI
Cand.mag. Mads Rohde Jylov om nye perspektiver eller en Dead End i afdelingens onsdagsseminar, Aud. 5, Moesgård.
Arr.: Afd. for Middelalder. og Renæssancearkæologi.
- FODBOLD

KL. 16-18. BRUG BOLDEN OG BLIV SUND
Hvad kan fodbold i forhold til anden fysisk aktivitet? Idrætsforskerne Birgitte og Peter Krstrup om de trænings- og sundhedsmæssige effekter af fodbold, hvad der er motiverende ved fodbold, og hvordan fodbold opbygger social kapital og netværk. Auditoriet, Institut for Idræt, Dalgas Avenue 4.
Arr.: Institut for Idræt.
- ANTIJUL

KL. 19. JULESTRESS OG JULEHAD
Få input til, hvordan du slipper helskindet gennem juleugerne, og slip din indre gnave nisse ud. SMÅhuset, Rødkløvervej 3.
Arr.: Studentermenigheden.
- LITTERÆRT

KL. 19. BØRNELITTERATUR
Marianne Eskebæk Larsen fra Center for Børnelitteratur giver et kunstnerisk og akademisk perspektiv på børnelitteraturens karakter og status. Bygn. 1584, Kasernen, Langelandsgade.
Arr.: Variant.

Torsdag den 26. november

- ETIKFORUM

KL. 16.30-18.30. STRESSMESTRING
Professor Bent Warming-Rasmussen, Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse, Syddansk Universitet, om evnen til at kunne mestre sit stressniveau som betingelse for succes i det moderne informationssamfund. Tilmelding hos studenterpræst Elisa M. Wejse på: emw@asb.dk. M209 på Handelshøjskolen.
Arr.: Studentermenigheden.

- PRIVATISERING

KL. 19. PRIVATE SYGEHUSE: SUND FORNUFT ELLER IDEOLOGISK VRAGGODS?
Mads Leth Jakobsen præsenterer den nyeste viden om konsekvenserne af væksten i den private sygehussektor for patientrettigheder, økonomi, kvalitet og lighed i sygehusvæsenet. Fri entré. Amaliegade 27.
Arr.: Frit Forum.

Onsdag den 2. december

- IC

KL. 15. INTERNATIONAL CLUB
Christmas party. Richard Mortensen Stuen, Students House.
- NATUR

KL. 15-17. DET TABTE LAND
Journalist og forfatter Kjeld Hansen om kampen om den danske natur og dens dramatiske forarmelse gennem de seneste 250 år. Auditorium E, bygning 1533.
Arr.: Biologisk Institut.
- STJERNEHIMLEN

KL. 20. FULDMÅNEAFTEN
Blå måneaften. Vi tager forskud på den “blå fuldmåne” den 31. december. 60 kr. Pladsbestilling 8942 3975. Forestillingen gentages kl. 21.30. Planetariet på Steno Museet.

Torsdag den 3. december

- ÆSTETIK

KL. 14.15. UNNATURAL NARRATIVES
Professor Brian Richardson on the newest approach to narrative studies. Lok. 124, bygn. 1584, Kasernen, Langelandsgade 139.
Arr.: Fællesæstetisk Forskergruppe og Akademiet for Æstetikfaglig Forskeruddannelse.
- 90210

KL. 19. BEVERLY HILLS-GENERATIONEN
Beverly Hills 90210 er stadig en populær serie i Danmark. Men er det de samme, der ser den, og kan den ses på samme måde? Medieforskeren Karen Klitgård Povlsen giver svar på, om der overhovedet er tale om samme serie. Bygn. 1584, Kasernen, Langelandsgade.
Arr.: Variant.
- LYRIK OG VIN

KL. 19.30. LYRIKAFTEN
Søren Ulrik Thomsen læser udvalgte passager af sit forfatterskab, og arrangørerne byder på rødvin og ost. 50 kr. Mødelokale 1, Studenternes Hus.
Arr.: Studenterkredsen.

Mandag den 7. december

- KLIMA

KL. 15.15-17.30. JORDEN BRÆNDER
I foredragsrækken *Klimakvalmegrænsen* taler lektor Mickey Gjerris fra Center for Bioetik og Risikovurdering om klima, værdier og religion. Etiske og religiøse værdier kommer til at spille en afgørende rolle i de samfundsforandringer, der er nødvendige som følge af klimaforandringerne. Fysisk Aud., bygn 1523, Institut for Fysik og Astronomi.
Arr.: Forum Teologi Naturvidenskab.

Tirsdag den 8. december

- KLIMA

KL. 19.30. KLIMAET OG KORALHAVET
Verdens største show – livet på de tropiske koralrev – lukker ned. Hør museumsinspektør Jan Gruwier Larsens dugfriske rapport om klimaet og koralhavet og se de fantastiske billeder i udstillingen Koralhavet. Naturhistorisk Museum.
- KOMMUNIKATION

KL. 13-15.15. OPMÆRKSOMHED ØNSKES
Se omtale

Torsdag den 10. december

- ÆSTETIK

KL. 14.15. THE FISSURED FEMALE
PhD scholar Susan Y. Sencindiver on sexual difference, doubles and dolls. Lok. 124, bygn. 1584, Kasernen, Langelandsgade 139.
Arr.: Fællesæstetisk Forskergruppe og Akademiet for Æstetikfaglig Forskeruddannelse.

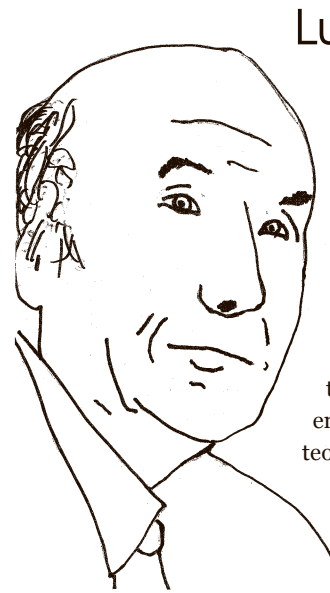
Et helligt mødested

Et område med en lang historie som centrum for kult, ritualer og mysterier er temaet for den særudstilling, som Antikmuseet åbnede i sidste uge. Det drejer sig om naturreservatet Sboryanovo i det nordøstlige Bulgarien, som har leveret mange vigtige arkæologiske fund. Her finder man bl.a. Sveshtari-graven, som blev udgravet i 1980’erne og i dag er på UNESCOs verdenskulturarvsliste, samt mausolæet Demir Baba Teke. Det

er et af de vigtigste åndelige centre for de bulgarske kazibashi, som er en retning inden for islam, og både muslimer og kristne drager på pilgrimsfærd til mausolæet. Området har også en dansk forbindelse, for man mener, det var herfra, kimbernerne i århundredet før Kristi fødsel hjembragte Gundestrupkedlen. Det 9 kg tunge kar udformet i sølv blev i 1891 fundet i en tørvemose i Vesthimmerland og kan i dag ses på Randers Kulturhistoriske Museum, som har udlånt en kopi af kedlen til udstillingen.

Udstillingen er fremstillet af den fremtrædende bulgarske arkæologiprofessor Diana Gergova fra Det Nationale Institut for Arkæologi og Museum ved Det Bulgarske Videnskabsakademi med det formål at skabe større internationalt kendskab til områdets historie, kulturelle monumenter og blandede religioner.

Udstillingen kan ses frem til den 29. januar, og der er adgang mandag og torsdag kl. 12-16.

Luhmann og medierne

Medieteoretikeren Niklas Luhmann er genstand for et seminar, hvor en række nordiske forskere behandler hans medieteorier ud fra en række interessante perspektiver. Ud over en introduktion til selve teorien byder seminaret bl.a. på spineksperten Lotte Hansens oplæg om Luhmann og spin, lektor Gorm

Harste, der ser på krigen som kommunikationsform, professor Helle Mathiasen, der taler om podcast i undervisningen, og Peter Kåhre, der bringer Luhmanns teori i spil i forhold til kunstig intelligens. Seminaret afvikles den 11. december kl. 9.30-17 i Søauditorierne i Universitetsparken. Deltagelse koster 200 kr. til bl.a. frokost og den nødvendige kaffe eller te. Man skal melde sig til på hjemmesiden www.imv.au.dk/luhmann/for-side, hvor det fulde program og abstracts fra alle oplægholdere også kan findes.

Kampen om opmærksomhed

I løbet af få år har universiteterne oprustet deres kommunikation og deltager med stadigt større professionalismisme og stadig flere ressourcer i kampen om omverdenens opmærksomhed. Og nu er den næste fase begyndt. Den ser ud til at varsle en fremtid, hvor universiteternes kamp bliver mere politisk, mere økonomisk, mere æstetisk og frem for alt mere strategisk anlagt, end de færreste hidtil har haft fantasi til at forestille sig. Hvad der kommer ud de bestræbelser, kommer til debat på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole den 8. december på et seminar om, hvordan universiteter kommunikerer på nye måder på trapperne til 10’erne. Får vi mere eller mindre kommunikation, mere eller

mindre støj, større eller mindre værdi, og for hvem og for hvad? DPU-dekan Lars Qvortrup giver sit bud på, hvilken kommunikation et velfærdsuniversitet kræver. Opmærksomhedsøkonomiens universitet er emnet for lektor og institutleder Jens Erik Kristensens indlæg, og prodekan Claus Holm taler om det generøse universitets kommunikation. Seminaret afvikles i anledningen af, at universitetsmagasinet *Asterisk* nu er udkommet med 50 numre. Det er gratis at deltage i seminaret og den efterfølgende reception, men tilmelding er nødvendig. Læs mere på dpu.dk under arrangementer.

BAGSIDEN

Skriv som en intellektuel

Hvorfor skrive klart, når man kan skrive knudret? *Campus* bringer en vejledning i, hvordan du gør dit sprog totalt kompliceret og ... måske klogt.

Af Ida Hammerich Nielson
& Kristian Serge Skov-Larsen
ihn@adm.au.dk / ksl@adm.au.dk

At Kant, Kierkegaard og Habermas var og er nogle frygteligt kloge mennesker, kan de færreste vel være uenige i.

At deres tekster i originaludgaverne er noget af det mest ubehagelige at forsøge at stave sig igennem og forstå, er det endnu sværere at opponere imod.

Om de tre ligefrem bliver regnet som kloge, *fordi* de er uforståelige, tør bagsideredaktionen ikke på om. Men til ære

for dem, der ønsker at kamuflere et måske mindre intellektuelt vid bag en akrobatisk sprogkonstruktion, bringer vi her en guide til, hvordan man nemt kan komplicere sit sprog unødigt.

Den svære

Tidligere tiders statsforvaltninger excellerede i kancellisprog, hvor det ofte krævede en juridisk embedseksamen med udmærkelse blot at forstå en sætning. På hjemmesiden www.elkan.dk har cand. mag. Michael Elkan konstrueret en vej-

ledning i, hvordan man krøller sine sætninger sammen, så selv Danmarks gamle konseilspræsident J.B.S. Estrup ville blive stolt.

- Brug:**
- ✓ lange sætninger
 - ✓ abstrakt ordvalg (skriv transportmiddel i stedet for bus og bil)
 - ✓ verbalsubstantiver (eks. fældning og rydning)
 - ✓ verbaladjektiver (eks. udøvende og lovgivende)
 - ✓ forvægt i sætninger, så verbet kommer så langt tilbage i sætningen som muligt
 - ✓ sammensatte ord og indskudte sætninger – gerne så lange som muligt

Problemet med kancellisprog er dog – ud over at det er ugleset på mange arbejdspladser i dag – at det er ganske nemt at skrive sig så langt ind i statsforvaltningsjargonen, at man ender med noget, man heller ikke selv forstår.

Den gammeldags

I generationer har studerende med interesse i at komplicere sproget mest muligt investeret i omvendte fremmedordbøger. I dem kan almindelige danske ord som ”bevæge”, ”samtidig” og ”sparsommelighed” med et enkelt opslag forvandles til ”kom-movere”, ”kontemporær” og ”parsimoni”.

Ifølge Stakbogladden er der i dag ikke det store salg i den slags sprogligt an-nihilerende bøger – faktisk er forlagene helt holdt op med at trykke flere. Men for studerende, der alligevel ønsker at gøre deres sprog konvulsivisk, har redaktøren af denne avis et gammelt og godt brugt eksemplar fra sin egen studietid, som han gerne vil sælge.

Den nemme

En måde at opgøre en teksts læsevenlighed på er beregningen af det såkaldte lix-tal.

Tallet beregnes ved at lægge det gennemsnitlige antal ord mellem hvert punktum og procentdelen af ord på syv bogstaver eller derover i hele teksten sammen. Og med den regel i hovedet er det ganske nemt at gøre sin tekst fantastisk svær: Glem punktum og husk de lange ord.

En tekst med et lix-tal over 55 regnes for meget svær, mens denne avis’ tekster burde ligge på middelniveauet, som er 35-44 i lix-score. En børnebog bør ikke score mere end 24.

Ifølge lix-beregneren på www.elkan.dk/lixtal_lixberegner.asp holder denne boks sig på sølle 36 i lix-tal, så alle burde endnu kunne være med.

Den virkelig sjove

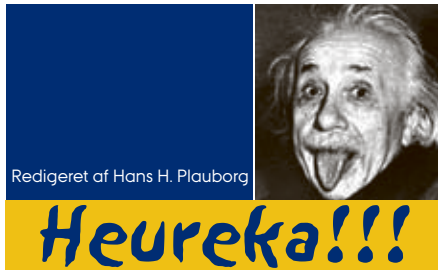
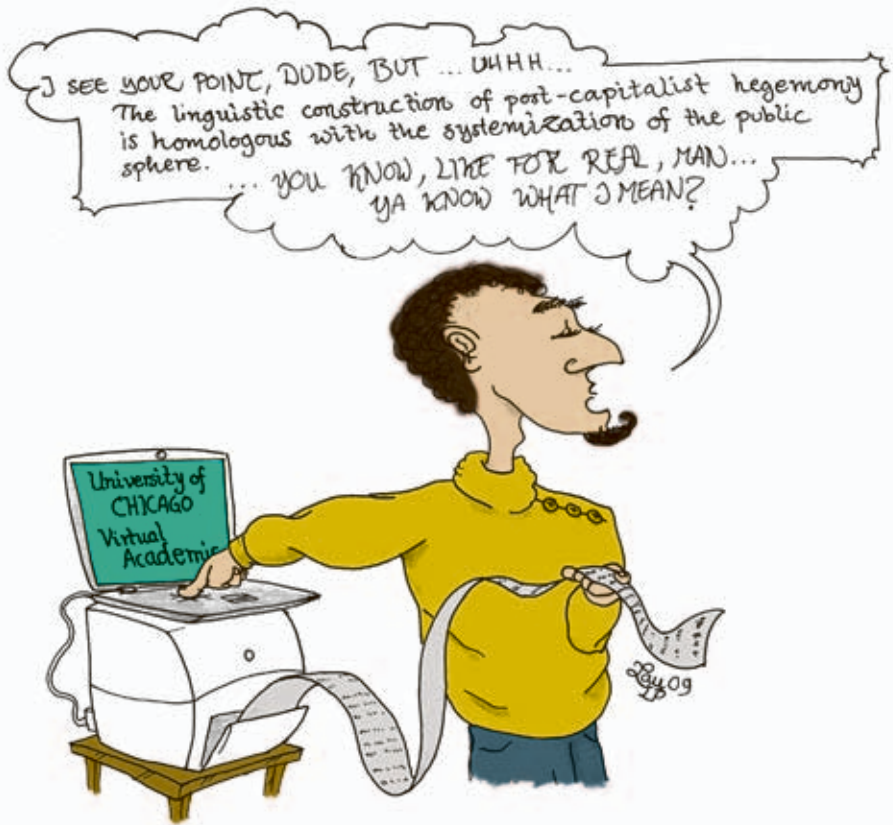
Står du akut og mangler en intellektuel sætning, er hjælpen nær. University of Chicagos skriveværksted har netop lanceret en ”akademisk sætningsgenerator”, så du for alvor kan imponere dine kolleger eller medstuderende.

Sætningsgeneratoren fungerer på den enkle måde, at du selv indtaster nogle af de ord, du gerne vil have i sætningen, hvorefter maskinen sætter ordene helt tilfældigt sammen – men på en måde, så det lyder uendelig akademisk.

En hurtig indtastning giver os følgende perler: “The illusion of process is strictly congruent with the authentication of the nation-state”. Eller “The emergence of normative value(s) may be parsed as the systemization of agency”. For ikke at tale om “The nostalgia for metaphoric exchange reinforces the de-eroticization of representational familiarity”.

Er du for doven til selv at vælge ordene til dine sætninger, er der også råd for det. Pootwattle, den virtuelle akademiker, tilbyder færdige, akademiske sætninger, og på torsdage vil Smedley, den virtuelle kritiker, svare med et automatisk genereret modargument. ■

Se generatoren på: writing-program.uchicago.edu/toys/randomsentence/write-sentence.htm

Hvor ondt gør det at blive henrettet?

Der findes masser af videnskabelige undersøgelser om den psykiske smerte, som dødsdømte fanger oplever, mens de sidder og venter på det endelige møde med deres skaber. Men der findes måske kun én eneste videnskabelig undersøgelse af, hvor ondt det egentlig gør at bliver henrettet – hvad enten det er via stening, hængning, gasning eller noget helt fjerde.

Den nu afdøde fysiolog og patolog Harold Hilmann fra University of Surrey udgav i 1993 en otte sider lang artikel i tidsskriftet *Perception* med den mund-

rette titel ”The possible pain experienced during execution by different methods”.

Førstehandsberetninger er der selvsagt få af, så Hilmann baserer sine konklusioner på ”observationer af henrettelser, obduktioner, fysiologiske studier af dyr, der bliver udsat for tilsvarende procedurer, og en bred vifte af litteratur inden for akut-medicin”. Hilmann begynder med skydning. At få en kugle i brystet opleves som at få et hårdt slag. Smerten kommer først efter nogle sekunder – hvis personen overlever så længe. Hilmann mener, at risikoen for at opleve smerte er mindst, hvis henrettelsespelotonen skyder efter hovedet.

Dernæst går han over til hængning, som han konstaterer ikke er så human en måde at aflive delinkventer på, som man normalt antager. Risikoen for, at døden indtræffer langsomt ved kvælning frem for øjeblikkeligt ved brud på 2. halshvirvel, er nemlig overhængende, selv under de mest kliniske omstændigheder.

Stening, som den foregår den dag i dag

i lande som SaudiArabien og Sudan, er ifølge Hilmann den henrettelsesmetode, som er mest langtrukken og efter al sandsynlighed mest lidelsesfuld.

Når det gælder halshugning, indikerer adskillige undersøgelser med dyr, at de kan være ved fuld bevidsthed i flere sekunder, efter at hovedet er skilt fra kroppen. Beregninger viser, at den menneskelige hjerne har ilt nok til at være ved bevidsthed i mindst syv sekunder, så chancen for, at Struensee og andre halshuggede har nået at opleve synet af deres hovedløse krop, er bestemt til stede.

Den elektriske stol og gaskammeret er begge henrettelsesformer, hvor personerne viser mange tegn på stærk smerte, og hvor tidspunktet for dødens indtræden kan variere meget.

Hilmann konkluderer måske ikke overraskende, at den dødelige indsprøjtning må antages at være den mindst smertefulde metode at henrette folk på, men skriver dog med videnskabsmandens sædvanlige forsigtighed: ”There are substantial areas of ignorance, so that one cannot know for certain the extent of pain in respect of a particular method.”

Harold Hilmann supplerede sin artikel med denne lille overskuelige tabel over de mest oplagte tegn på smerte ved forskellige henrettelsesmetoder.

Table 2. Factors occurring in execution which are likely to cause pain. Intensity of likely pain is graded as little (+), moderate (++), severe (+++), or not known (?). The likely duration of the sensations is not known.			
Method of execution	Pain		
	Cause	Sensation	Intensity
Shooting	rupture of skin fracture of bone	sting or punch cracking	+ or ++ ?
Hanging	stretch of skin fracture-dislocation of vertebrae asphyxia	burning, stretching dislocation, fracture suffocation, distress	+++ +++ +++
Stoning	lacerations of skin of head multiple injuries	sharp pain sensory deprivation, exhaustion	+++ +++
Beheading	stretch of skin prior to cut lacerations of skin	burning sharp pain	+++ +++